

شهرداری تهران
معاونت شهرسازی و معماری

منطقه یک
بررسی مسایل توسعه شهری
مطالعات مالیه شهری
ویرایش نهایی

مهندسان مشاور بافت شهر
شهریور ماه ۱۳۸۲

گروه کارشناسی طرح بررسی مسائل توسعه شهری مناطق تهران منطقه یک شهرداری تهران

- سرپرست طرح
مهندس غلامرضا پاسبان حضرت
- مدیر طرح
مهندس احمد سعیدنیا
- مدیر اجرایی
مهندس شیوا اسدالهی
- شورای فنی طرح
مهندس احمد سعیدنیا
مهندس کیومرث مسعودی
مهندس شیوا اسدالهی
دکتر احمد یآوری
مهندس حمید پیمان
مهندس رضا احمدیان
- مطالعات کالبدی - فضایی
مهندس احمد سعیدنیا
مهندس کیومرث مسعودی
مهندس شیوا اسدالهی
مهندس رضا احمدیان
مهندس کیانوش سوزنچی
مهندس اشکان جعفر کریمی
مهندس آرش سرایی
آوید الهی
پریسا شفیعزاده
سیما ودودی
- مطالعات تاریخی
مهندس فرامرز تطهیری مقدم
- مطالعات زیست محیطی
دکتر احمد یآوری
مهندس رزیتا شریفی پور
- مطالعات فضای سبز
مهندس فرهاد ابوالضیاء
مهندس مهرو ابرکار
- مطالعات تاسیسات زیربنایی و سیویل
مهندس احمد حدادکاهه
مهندس حسین حامدعظیمی
- مطالعات حمل و نقل
مهندس فریدون دژدار
- مطالعات ایمنی و سوانح
مهندس آرش شریفی
- مطالعات جمعیتی و اقتصادی
مهندس محمدحسین امینی
مهندس محمداسماعیل ناصحی
- مطالعات طرح‌های فرادست و مدیریتی
مهندس حمید پیمان
مهندس محمدحسین امینی
مهندس رضا احمدیان
مهندس کیانوش سوزنچی
- ارتباط با شوراهای مردمی و NGO و رسانه‌ها
دکتر زهرا ترانه یلدا
- تنظیم و تهیه نقشه‌های GIS
مهندس سیدعلی رضویزاده
مهندس رزیتا شریفی پور
مهندس اشکان جعفر کریمی
مهدی پورپیکری
- تنظیم برنامه‌های کامپیوتری
عبدالغفور رئوفی
- تهیه نقشه‌های کامپیوتری
محمد رهجو
کتایون توفیق
مریم داودآبادی
- تایپ و صفحه‌بندی
آذر وفائی‌نژاد
نسیم درویشی
حمیده صیفوری
فرحناز مقدسی

فهرست مطالب

- ۱- بررسی ترازهای مالی شهرداری بر حسب کدهای ریز بودجه و هزینه ۱
- ۱-۱- بررسی روند تحول اقلام هزینه‌ای شهرداری در دوره ۸۰-۱۳۷۵ به قیمت جاری ۱
- ۲-۱- بررسی روند تحول اقلام درآمدی شهرداری در دوره ۸۰-۱۳۷۵ به قیمت جاری ۹
- ۳-۱- بررسی هزینه و درآمد شهرداری بر حسب نظام کدبندی مالی شهرداری ۲۵

- ۲- تحلیل عوامل مؤثر بر درآمد و هزینه شهرداری ۲۷
- ۱-۲- بررسی هزینه و درآمد شهرداری بر حسب نظام کدبندی مالی
- شهرداری به قیمت‌های ثابت ۲۷
- ۲-۲- بررسی ارتباط بین سطح فعالیت‌های اقتصادی، درآمد خانوار و درآمد شهرداری ۲۹
- ۳-۲- بررسی اثر بخشی هزینه‌های شهرداری و کارایی عملکرد شهرداری ۳۰

- ۳- آینده‌نگری روند هزینه شهرداری و پیش‌بینی امکانات تأمین درآمد ۳۲
- ۱-۳- آینده‌نگری روند هزینه شهرداری بر اساس شاخص‌های موجود ۳۲
- ۲-۳- تحلیل امکانات تأمین درآمد بر اساس توان‌های اقتصادی و سیاست‌های کالبدی ۳۳

پیشگفتار

قرارداد همکاری با شهرداری و بررسی مسائل توسعه شهری منطقه یک شهرداری تهران در تاریخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۶ بین مهندسین مشاور بافت شهر و سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران منعقد گردید. موضوع قرارداد عبارت از انجام خدمات مشاوره برای:

“گردآوری مدارک و اطلاعات و شناخت مقدماتی مسائل عمومی و حاد منطقه، همکاری با شهرداری منطقه در زمینه مسائل و اقدامات جاری و تعیین محدوده و موضوع طرح‌های مورد نیاز منطقه و ارائه پیشنهادی برای چگونگی ادامه مطالعات و تهیه طرح‌های توسعه شهری مورد نیاز، برای منطقه یک شهرداری تهران”

مطالعات، طرح از ۸۱/۲/۱۵ با دریافت اولین مدارک مورد نیاز آغاز گردید. مطالعات وضع موجود شامل بررسی و مطالعات پایه ابتدا در چارچوب دستورالعمل کمیته هماهنگی مطالعات ۲۱ منطقه (شورای مشاورین ۲۱ منطقه) تهیه و به عنوان گزارش میانکار در مهرماه ۱۳۸۱ در ۳ جلد تحویل گردید. در تاریخ ۸۱/۸/۱۵ از طرف دبیر کمیته اجرائی برنامه‌ریزی و طراحی شهر تهران؛ دستورالعمل “راهنمای نحوه ارائه نتایج مطالعات به مهندسان مشاور ۲۱ منطقه تهران ابلاغ و مقرر شد که مطالعات در قالب این دستورالعمل تدوین شود. گزارش کامل مطالعات نه گانه و پیشنهادها و خلاصه گزارش کل مطالعات در یازده جلد در دی ماه ۱۳۸۱ به عنوان ویرایش اول مطالعات ارائه شد.

بر اساس این دستورالعمل گزارش‌های وضع موجود در ۹ جلد مجدداً تنظیم و در تاریخ ۸۲/۵/۲۱ تحویل شد. از آن تاریخ تاکنون مطالعات موجود توسط گروه بررسی‌کننده طرح مورد ارزیابی قرار گرفته و توسط مشاور اصلاح و تکمیل شده است. و اکنون ویرایش نهائی بر اساس اصلاحات تکمیلی ارائه می‌گردد.

علاوه بر این تغییرات، برای انجام مطالعات پایه محدودیت‌های دیگری نیز پیش روی قرار داشت که برخی از آنها به تدریج و با تلاش زیاد و همکاری حوزه معاونت شهرسازی و معماری شهرداری تهران و شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری و همینطور، دفتر بررسی مطالعات منطقه یک مرتفع شده است. معهداً برخی از آنها به علت دشواری‌ها یا کمبودهای مربوط به اسناد و اطلاعات پایه تا مدت‌ها لاینحل مانده و گزارش نهایی بر پایه این اصلاحات تکمیل و تدوین شده است.

مهندسین مشاور بافت شهر

طرح "بررسی مسائل توسعه شهری مناطق تهران" در منطقه یک شهرداری تهران شامل بخش‌های زیر می‌باشد:

۱. مطالعات کاربری زمین
۲. مطالعات سازمان فضایی و سیمای شهری
۳. مطالعات حمل و نقل و ترافیک
۴. مطالعات محیط زیست
۵. مطالعات جمعیتی و اقتصادی - اجتماعی
۶. مطالعات مسکن
۷. مطالعات مالیه شهری
۸. مطالعات مدیریت شهری
۹. مطالعات طرحهای بالادست
۱۰. جمع بندی و نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات
۱۱. خلاصه مطالعات طرح

مقدمه:

در حال حاضر شهر تهران با چنان مسائل پیچیده و گسترده‌ای در جریانات توسعه شهری روبرو است که با روش‌های معمول و مرسوم تهیه طرح‌های توسعه شهری مانند طرح جامع و طرح‌های تفصیلی قابل حل نبوده و ضرورت دارد در روش‌های برنامه‌ریزی و طرح‌ریزی و ساماندهی عملیات توسعه شهری بازنگری اساسی به عمل آید.

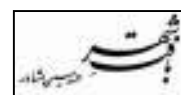
در حال حاضر طرح‌های عمده‌ای که در زمینه هدایت تهران موجود است مانند طرح ساماندهی (جامع) تهران، طرح‌های بخشی - موضوعی مانند طرح تهران ۸۰، طرح جامع حمل و نقل و غیره از یک طرف، و طرح‌های بهسازی و بازنگری بافت، طرح‌های زیباسازی و بسیاری طرح‌های دیگر از این قبیل اکثراً با یکدیگر هماهنگی کامل ندارند و طرح‌های تفصیلی دچار نارسایی‌های زیادی هستند که لازم است به طور اساسی مورد بازنگری قرار گیرند.

با توجه به تجربیات گذشته در زمینه برنامه‌ریزی و به طور کلی هدایت و کنترل توسعه شهری در تهران دیدگاه‌هایی مطرح می‌شوند، که در تدوین و انتخاب روش‌های طرح‌ریزی مناطق شهری شهرداری تهران باید مورد توجه قرار گیرند:

۱- ضرورت برنامه‌ریزی در مقیاس‌های مختلف از کلان تا خرد و تعیین حدود وظایف و حیطه‌های دخالت و تصمیم‌گیری در هر یک از این مقیاس‌ها. در این زمینه ضرورت دارد از یک سو جایگاه مسائل توسعه شهر تهران در مقیاس کلانشهر و مجموعه شهری تهران روشن شود و خط مشی‌های کلی توسعه در ارتباط با مسائل کلان توسعه تدوین گردد. از سوی دیگر خط مشی‌ها و سیاست‌های توسعه در مناطق شهرداری و محلات شهر نیز تنظیم شده و مبنای فعالیت‌های عمرانی و طرح‌های اجرایی و عملیاتی قرار گیرد.

۲- ضرورت تجدید نظر روش‌های برنامه‌ریزی و پرداختن به خط مشی‌های اساسی در مقیاس‌های بالاتر و توجه به مسائل کالبدی - فنی در مقیاس‌های پایین‌تر با تکیه بر حدود وظایف و اختیارات شهرداری‌ها در تهیه طرح‌های توسعه شهری.

۳- ضرورت پویایی برنامه‌ریزی و طرح‌ریزی و حضور مداوم کارشناسان شهرسازی در جریانات توسعه شهری، برقراری رابطه مناسب بین نظام تصمیم‌سازی (مهندسان مشاور) و نظام تصمیم‌گیری (مسئولان و مدیران شهرداری). برقراری ارتباط و تبادل اطلاعات و پیشنهادات بین برنامه‌ریزی حوزه معاونت شهرسازی و معماری شهر تهران و شهرداری مناطق نیز از ضرورت‌های اساسی تحقق طرح‌های پیشنهادی می‌باشد.

۴- شرایط بحرانی و تنگناهای موجود شهرداری تهران ایجاب می‌کند که تهیه طرح‌های سطوح مختلف در مقیاس کلان و خرد به طور همزمان صورت گیرد. مشروط بر اینکه روابط متقابل و هماهنگی میان اقدامات برنامه‌ای و اجرایی در سطوح مختلف صورت گیرد.

الگوی برنامه‌ریزی ساختاری یا راهبردی

تجارب اجرای طرح‌های جامع و تفصیلی، ازیکسو، و گسترش نیازها و اهداف جدید در توسعه شهری و به طور کلی «اعتلای کیفیت زندگی شهری» از طرف دیگر، لازم است روش «برنامه‌ریزی ساختاری» یا «برنامه‌ریزی راهبردی» جایگزین الگوی طرح جامع گردد. در این الگو، روش‌ها و فنون جدیدی برای تهیه طرح‌های توسعه و عمران شهری به کار می‌رود که انطباق بیشتری با سرشت پویای شهر و اهداف اجتماعی و اقتصادی توسعه شهری دارد.

برنامه‌ریزی طرح‌های جامع اصولاً مبتنی بر مطالعات تفصیلی وضع موجود، و تعیین تکلیف قطعی برای توسعه کالبدی به صورت تهیه جدول و نقشه کاربری زمین است. این روند در عمل با تأکید بر توسعه کالبدی نسبت به اهداف اجتماعی، اقتصادی، محیطی، فرهنگی بی‌توجه بود. در حالی که در الگوی ساختاری، بیشترین تأکید بر هدف گذاری، تلفیق توسعه کالبدی با توسعه اقتصادی- اجتماعی، و ارائه راهبردها و سیاست‌های اجرایی «راهکارها» مناسب برای تحقق اهداف، استوار می‌باشد.

با نگرش راهبردی، هر طرح شهری یک سند «تصمیم‌سازی» در روند توسعه و عمران محسوب می‌شود که دلایل و معیارهای «تصمیم‌گیری» را برای مسئولان و مدیران اجرایی فراهم می‌سازد، در نگرش راهبردی ابتدا، هدف یا منظور اصلی از تهیه طرح شهری، در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، کالبدی، محیطی و غیره تعیین می‌شود، سپس راهبردها و راهکارهای مناسب وصول به اهداف و عملی کردن آنها بیان می‌شود، و سرانجام اشکال تحقق فضایی توسعه و عمران، به صورت مطلوب و مورد نظر، مشخص می‌گردد، بطور کلی فرآیند مطالعات و تهیه طرح‌های ساختاری یا راهبردی شامل دو مرحله زیر است:

اول- مطالعات پایه (به منظور شناخت نیازها، مشکلات و امکانات توسعه عمران شهری)
دوم- تدوین اهداف، راهبردها، سیاست‌ها، (درجهت تلفیق طرح و اجرا) پیشنهادات (برنامه‌ها و طرح‌های اجرایی)

- در برنامه‌ریزی ساختاری یا راهبردی، اصولاً اندیشه طرح شهری به عنوان یک طرح واحد قطعی و حاضر و آماده پذیرفتنی نیست، در این الگو، توسعه و عمران شهری به عنوان یک پدیده چند بعدی و یک فرآیند مستمر تلقی می‌گردد، که ضرورتاً به جامع‌نگری، بازنگری و تحقق‌پذیری نیاز دارد. بنابر این در چارچوب برنامه توسعه و عمران شهر، انواع طرح‌های تفصیلی موضوعی و موضعی برای تأمین اهداف مختلف و پاسخگویی به نیازهای گوناگون تهیه می‌شود و به اجرا در می‌آید. این امر، امکان تحقق‌پذیری را تا حد زیادی افزایش می‌دهد.

- علاوه بر این در برنامه‌ریزی راهبردی، مراحل مختلف برنامه‌ریزی، طراحی، اجرا و نظارت، به عنوان یک فرآیند پیوسته و یکپارچه محسوب می‌شود، بنابراین نظام مدیریت، مشارکت، نظارت و بازنگری به عنوان بخشی جداناپذیر از فرآیند عمومی برنامه‌ریزی برای توسعه و عمران شهر به حساب می‌آید. به طور خلاصه شالوده برنامه‌ریزی راهبردی بر چند اصل زیر استوار است:

الف- تهیه و پیشنهاد برنامه و طرح‌های مورد نیاز به صورتی هماهنگ و انعطاف پذیر

ب- تلفیق میان اهداف توسعه، طرح کالبدی و امکانات اجرایی

پ- تهیه و اجرای برنامه‌ها و پروژه به صورت تدریجی و گام به گام

ت- پیشنهاد روش‌ها و ابزارهای تغییر و اصلاح در جریان زمان

- لازم به گفتن است که توسعه و عمران شهر با کل سیستم شهر (نظام محیطی، اقتصادی، اجتماعی و کالبدی) ارتباط دارد و هدف نهایی آن اعتلای کیفیت زندگی و رضایت شهروندان می‌باشد. به همین دلیل، مباحث و موضوعات جدیدی در شهرسازی مطرح می‌باشد که در الگوی رایج طرح جامع و حتی در شرح خدمات موجود، نادیده گرفته شده است. این رویکرد نوین، شامل مباحث جدید مثل مدیریت شهری و مشارکت عمومی است و نسبت به کیفیت محیط کالبدی و زیست شهری بسیار حساس می‌باشد.

با توجه به مسائل پیش گفته، اقدام به تهیه طرح راهبردی- ساختاری برای هر یک از مناطق شهر تهران شده است. حاصل این طرح تدوین اهداف کلان و خرد، تدوین راهبردها و سیاست‌ها و راهکارهای توسعه، معرفی طرح‌های موضعی و موضوعی برای منطقه است.

از دیدگاه برنامه‌ریزی راهبردی، تمام محدوده منطقه، لزوماً به تهیه طرح‌های تفصیلی نیاز ندارد. بلکه بنا به ضرورت نوع مداخله، انواع طرح‌های شهرسازی در چارچوب سه مقوله اصلی یعنی طرح‌های تفصیلی پایه، طرح‌های موضعی و طرح‌های موضوعی تهیه می‌شوند که تمام موارد و مصادیق توسعه و عمران شهری را در بر می‌گیرد. البته طرح‌های شهرسازی موضعی از اهمیت بیشتری برخوردار هستند و طرح‌های موضوعی جنبه تکمیلی دارند.

در چارچوب پیشنهادهای این طرح انواع طرح‌های شهری بر مبنای نوع و مقیاس مداخله تعریف و دسته‌بندی شده‌اند هر نوع طرح پیشنهادی دارای مصادیق مختلفی است که هر کدام از آنها در نهایت می‌تواند به صورت یک یا چند دسته طبقه‌بندی شوند، منتها سعی شده است که میان انواع طرح و انواع پروژه یا پروگرام (برنامه اجرایی) مرزبندی و هماهنگی لازم رعایت گردد. طرح‌های شهرسازی در چارچوب نظام برنامه‌ریزی راهبردی، تمام جوانب موضوع و اجزاء را به طور قطعی و کامل تعیین نمی‌کنند، بلکه بنا به نوع طرح و ضرورت‌ها، طرح‌ها از درجات مختلف دقت و تفصیل برخوردار می‌شوند، زیرا تعیین بخشی از جزئیات مداخله و عمل، به تناسب شرایط زمان اجرا و تدوین طرح‌های اجرایی واگذار می‌شود.

* * *

مطالعات مالی شهریه

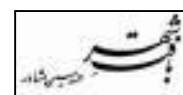
۱- بررسی ترازهای مالی شهرداری بر حسب کدهای ریز بودجه و هزینه

بررسی درآمدها و هزینه‌های شهرداری یکی از موضوعات اقتصادی است که گرایش‌های موجود در روند تغییرات را آشکار می‌سازد. تجزیه و تحلیل ساختار درآمدها و هزینه‌های شهرداری این امکان را برای مدیریت شهری فراهم می‌کند تا با شناخت جزئیات وضعیت مالی شهرداری، امکانات تأمین درآمدها برای انجام وظایف مرتبط با مدیریت شهری را مورد ارزیابی قرار دهد. یافتن منابع درآمدی جدید برای تحقق برنامه‌های شهرداری یکی از چالش‌های اصلی مدیریت شهری بوده و این امر به ویژه در منطقه یک به سبب موقعیت خاص منطقه‌ای و جاذبه‌های بازار زمین و مسکن که سرمایه‌گذاران بخش مسکن و ساختمان را به شدت به خود جلب کرده است، به موضوعی بحث‌انگیز تبدیل شده است. بحث فروش یا عدم فروش تراکم که در ماه‌های اخیر نقش کلیدی‌ترین موضوع مدیریت شهری را یافته و بالاترین مراجع سیاسی و تصمیم‌گیری کشور را به خود مشغول داشته، سرنوشت مالی و اقتصادی منطقه یک را بیش از مناطق دیگر شهر تهران تحت تأثیر خود قرار داده است. رشد سرسام‌آور منابع درآمدی ناشی از فروش تراکم و افزایش چشمگیر سهم آن در ساختار درآمدهای شهرداری منطقه در سال‌های اخیر به گونه‌ای اهمیت یافته است که حذف ناگهانی آن به منزله بودن بحران مالی و اقتصادی در مدیریت شهری است. بحرانی که تأثیر آن بیش از آنکه منطقه یک را دستخوش تغییر کند، بر اجرای برنامه‌های شهرداری در سطح کلان شهر تهران تأثیر گذار خواهد بود.

۱-۱- بررسی روند تحول ارقام هزینه‌های شهرداری در دوره ۸۰-۱۳۷۵ به قیمت جاری

• هزینه‌های جاری شهرداری

هزینه‌های جاری شهرداری در سال ۱۳۸۰ به میزان ۵۵۰۰۰ ریال برآورد شده است. در دوره ۱۱ ساله ۸۰-۱۳۷۰ هزینه‌های جاری شهرداری که در آغاز دوره ۵۱۲۲ میلیون ریال بوده، به ۱۰/۷ برابر افزایش یافته است. آهنگ تغییرات هزینه‌های جاری شهرداری در طول این دوره به جز سال ۱۳۷۲، همواره روند افزایشی داشته است. میانگین نرخ رشد سالانه هزینه‌های جاری در طی دوره ۲۶/۸ درصد محاسبه شده ولی نرخ تغییرات سالانه دارای نوسان بوده است. پایین‌ترین نرخ تغییرات در سال ۱۳۷۲ حاصل شده که رشد منفی ۱۴/۶- درصد را به بار آورده و بالاترین نرخ رشد تغییرات متعلق به سال

۱۳۷۳ است که ۱۱۶ درصد افزایش هزینه‌ها را در بر داشته است. سال‌های ۷۳ و ۷۴ بیشترین نرخ رشد هزینه‌ها را داشته است.

در بررسی ترکیب هزینه‌های جاری شهرداری که به تفکیک ۹ گروه اصلی (به شرح جدول پیوست) ارائه شده است، هزینه‌های مربوط به خدمات شهری و فضای سبز بیشترین سهم را داشته است. در سال ۱۳۸۰، این گروه نیمی از هزینه‌های جاری را به خود اختصاص داده است. هزینه‌های پرسنلی و نیروی انسانی با سهم ۳۴/۱ درصد دومین گروه عمده در ترکیب هزینه‌های جاری شهرداری است و سهم سایر گروه‌های هزینه در مقایسه با این دو گروه چندان قابل توجه نیست. در طول دوره هفت ساله ۸۰-۱۳۷۴ که آمار تفصیلی هزینه‌های جاری آن در دسترس بوده است، ساختار هزینه‌های جاری شهرداری تغییرات قابل توجهی داشته است. این تغییرات سهم هزینه‌های پرسنلی و نیروی انسانی را از ۱۵ درصد به ۳۴/۱ درصد رشد داده که بر وزن هزینه‌های نیروی انسانی در ترکیب هزینه‌های شهرداری افزوده است. سهم سایر هزینه‌ها در ترکیب هزینه‌های جاری شهرداری تغییرات کاملاً چشمگیری داشته و از ۴۱ درصد در آغاز دوره به ۱۰/۴ درصد در آخرین سال کاهش یافته است. از دیگر تغییرات قابل توجه در ترکیب هزینه‌های جاری شهرداری، کاهش سهم هزینه‌های مربوط به کرایه ماشین‌آلات است که بالاترین سهم آن ۱۹/۳ درصد در سال ۱۳۷۵ بوده ولی در پایان دوره با کاهش چشمگیری به ۳/۵ درصد تنزل یافته است.

• هزینه‌های عمرانی شهرداری

هزینه‌های عمرانی شهرداری منطقه یک در سال ۱۳۸۰ حدود ۱۴۰ میلیارد ریال اعلام شده است. هزینه‌های عمرانی شهرداری منطقه در طول دوره ۱۱ ساله ۸۰-۱۳۷۰ از ۶/۸ میلیارد ریال به ۱۴۰ میلیارد ریال افزایش یافته و ۲۰/۶ برابر شده است. در طی همین مدت هزینه‌های جاری شهرداری به ۱۰/۷ برابر افزایش یافته که این مقایسه برتری چشمگیر رشد هزینه‌های عمرانی نسبت به هزینه‌های جاری را در طول این دوره نشان می‌دهد. علیرغم نرخ رشد قابل توجه هزینه‌های عمرانی نسبت به هزینه‌های جاری، تغییرات هزینه‌های عمرانی در سال‌های دوره یاد شده پدیده بوده و نوسانات فراوانی در این روند دیده می‌شود. این نوسانات، افزایش و کاهش‌های پیوسته‌ای را در هزینه‌های عمرانی در طول دوره نشان می‌دهد که در سال‌های ۷۱، ۷۳، ۷۶ و ۷۷ کاهش و در سال‌های دیگر افزایش این هزینه‌ها را در بر داشته است. بیشترین نرخ کاهش مربوط به سال ۱۳۷۷ (۵۶/۲ درصد) و بیشترین نرخ افزایش در سال ۱۳۷۸ (۲۹۲ درصد) روی داده است. نوسانات پدیده هزینه‌های عمرانی بیانگر آن است که هیچگونه نظمی در روند تغییرات آن قابل استنتاج نیست.

نسبت هزینه‌های عمرانی به هزینه‌های جاری در طول این دوره نیز بسیار متغیر بوده که ناشی از نوسانات این هزینه‌ها در طول دوره است. به جز سال‌های ۷۱ و ۷۷ که هزینه‌های عمرانی کمتر از هزینه‌های جاری بوده است، در سال‌های دیگر برتری هزینه‌های عمرانی دیده می‌شود. بیشترین برتری هزینه‌های عمرانی نسبت به هزینه‌های جاری برای سال‌های ۷۲ و ۷۹ محاسبه شده که ۳/۷ و ۳/۱ برابر هزینه‌های جاری محاسبه شده است. در دوره سه ساله آخر دوره مورد بررسی نیز برتری هزینه‌های عمرانی نسبت به هزینه‌های جاری قابل توجه است و لی در اینجا نیز نظم مشخصی به چشم نمی‌خورد. مقایسه هزینه‌های عمرانی با درآمدهای شهرداری در طول این دوره نیز نسبت‌های متفاوتی به دست می‌دهد که دامنه آن بین ۱۲ درصد (سال‌های ۷۱ و ۷۷) و ۳۹ درصد (سال ۷۶) بوده است. گسترده بودن دامنه نسبت محاسبه شده نیز این نکته را تأیید می‌کند که هزینه‌های عمرانی شهرداری منطقه رابطه منظم و مشخصی با درآمدهای شهرداری نداشته و از تغییرات آن پیروی نکرده است. در جمع بندی تغییرات درآمدها، هزینه‌های جاری و هزینه‌های عمرانی شهرداری منطقه در سال‌های دوره ۸۰-۱۳۷۰ نوسانات هزینه‌های عمرانی به مراتب پرحده‌تر و گسترده از دو متغیر دیگر بوده و نمی‌توان هیچگونه روندی در تغییرات آن ارزیابی کرد.

جدول (۱) - هزینه‌های جاری شهرداری منطقه یک تهران به تفکیک نوع هزینه در سال‌های ۸۰-۱۳۷۴

(میلیون ریال)

نوع هزینه	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	ده ماهه ۸۰
جمع کل	۲۱۸۳۷	۳۱۰۷۳	۴۲۴۵۱	۳۲۶۶۰	۵۰۶۴۷	۴۳۷۰۴	۳۴۱۵۱
پرسنلی	۳۲۷۷	۲۹۹۴	۳۷۸۱	۳۶۲۹	۲۱۳۳	۶۲۴۴	۶۰۷۸
نیروی انسانی	۰	۱۹۸۸	۲۹۹۰	۲۲۶۰	۳۹۹۴	۶۰۰۰	۵۵۷۰
آب مصرفی	۱۷۳	۲۱۷	۲۰۷	۲۹۲	۳۲۴	۳۴۶	۱۳۱
برق مصرفی	۲۶۰	۵۸۱	۲۵۰	۲۰۹	۷۵۰	۷۶۴	۵۱۲
تلفن	۱۰	۶۳	۳۵	۶۶	۷۶	۹۹	۶۷
گاز مصرفی	۳	۹	۱۴	۴	۸	۳۵	۴۴
کرایه ماشین آلان	۱۹۵۰	۶۰۱۳	۵۰۲۷	۳۱۲۹	۵۷۵۴	۵۸۹۷	۱۱۸۰
واگذاری خدمات شهری و فضای سبز به بخش خصوصی	۷۲۱۶	۱۰۳۹۴	۱۳۸۸۷	۱۶۷۰۰	۱۷۴۳۷	۱۸۹۵۸	۱۷۰۲۵
سایر هزینه‌ها	۸۹۴۹	۸۱۱۶	۱۶۲۶۰	۶۳۷۰	۲۰۱۷۰	۵۳۶۱	۳۵۴۳

مأخذ: ترازنامه‌های اعتباری - امور مالی شهرداری منطقه یک

جدول (۲) - درصد تغييرات سالانه هزینه‌های جاری شهرداری منطقه يك تهران به تفكيك نوع هزینه‌ها

در سال‌های ۸۰-۱۳۷۴

نوع هزینه	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
جمع كل	---	۴۲.۳	۳۶.۶	-۲۳.۱	۵۵.۱	-۱۳.۷	+۲۵/۸
۱ پرسنلی	---	-۸.۶	۲۶.۳	-۴.۰	-۴۱.۲	۱۹۲.۷	۵۶/۸
۲ نیروی انسانی	---	۰.۰	۵۰.۴	-۲۴.۴	۷۶.۷	۵۰.۲	۴۹/۵
۳ آب مصرفی	---	۲۵.۳	-۴.۶	۴۰.۹	۱۱.۱	۶.۸	-۳۹
۴ برق مصرفی	---	۱۲۳.۷	-۵۷.۰	-۱۶.۲	۲۵۸.۹	۱.۸	۸
۵ تلفن	---	۵۴۶.۲	-۴۳.۹	۸۷.۰	۱۵.۵	۲۹.۹	۹/۱
۶ گاز مصرفی	---	۲۴۳.۷	۵۴.۹	-۶۷.۴	۷۳.۰	۳۵۴.۶	۱۰۲/۹
۷ کرایه ماشین آلات	---	۲۰۸.۴	-۱۶.۴	-۳۷.۷	۸۳.۹	۲.۵	-۶۷/۸
۸ واگذاری خدمات شهري و فضای سبز به بخش خصوصی	---	۴۴.۰	۳۳.۶	۲۰.۳	۴.۴	۸.۷	۴۴/۶
۹ سایر هزینه‌ها	---	-۱.۵	۸۴.۴	-۶۰.۸	۲۱۶.۶	-۷۳.۴	-۳۳/۹

مأخذ: ترازنامه هزینه‌های اعتباری- امور مالی شهرداری منطقه يك تهران

جدول (۳) - سهم نسبی هزینه‌های جاری شهرداری منطقه يك تهران به تفكيك نوع هزینه‌ها در سال‌های

۸۰-۱۳۷۴

(درصد)

نوع هزینه	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
جمع كل	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰
۱ پرسنلی	۱۵.۰	۹.۶	۸.۹	۱۱.۱	۴.۲	۱۴.۳	۱۷.۸
۲ نیروی انسانی	۰.۰	۶.۴	۷.۰	۶.۹	۷.۹	۱۳.۷	۱۶.۳
۳ آب مصرفی	۰.۸	۰.۷	۰.۵	۰.۹	۰.۶	۰.۸	۰.۴
۴ برق مصرفی	۱.۲	۱.۹	۰.۶	۰.۶	۱.۵	۱.۷	۱.۵
۵ تلفن	۰.۰	۰.۲	۰.۱	۰.۲	۰.۲	۰.۲	۰.۲
۶ گاز مصرفی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۱	۰.۱
۷ کرایه ماشین آلات	۸.۹	۱۹.۳	۱۱.۸	۹.۶	۱۱.۴	۱۳.۵	۳.۵
۸ واگذاری خدمات شهري و فضای سبز به بخش خصوصی	۳۳.۰	۳۳.۴	۳۲.۷	۵۱.۱	۳۴.۴	۴۳.۴	۴۹.۹
۹ سایر هزینه‌ها	۴۱.۰	۲۸.۴	۳۸.۳	۱۹.۵	۳۹.۸	۱۲.۳	۱۰.۴

مأخذ: ترازنامه هزینه‌های اعتباری- امور مالی شهرداری منطقه يك تهران

۲-۱- بررسی روند تحول اقلام درآمدی شهرداری در دوره ۸۰-۱۳۷۵ به قیمت جاری

درآمدهای شهرداری منطقه یک در سال ۱۳۸۰ که آخرین سال مالی پایان یافته است، ۷۱۶۲۸۸ میلیون ریال گزارش شده است.

این رقم بالاترین رقم درآمدی است که شهرداری منطقه به آن دست یافته است. آمارهای مربوط به درآمد شهرداری منطقه یک در دوره ۱۱ ساله ۸۰-۱۳۷۰ نشان می‌دهد که درآمدهای کسب شده در آغاز دوره ۲۴۸۸۸ میلیون ریال بوده و در طول این دوره درآمدهای شهرداری به حدود ۲۹ برابر افزایش یافته است. روند تغییرات درآمد شهرداری در دوره مورد بررسی فزاینده بوده و افزایش درآمدهای سالانه به صورت پیوسته ادامه داشته است. میانگین نرخ رشد سالانه درآمد شهرداری در این دوره ۴۰ درصد محاسبه شده ولی نرخ تغییرات سالانه درآمدها در هر یک از سالهای دوره نوسان داشته است. کمترین نرخ تغییرات سالانه مربوط به سال ۱۳۸۰ و برابر ۴/۶ درصد است و بیشترین نرخ افزایش به میزان ۱۶۲/۴ درصد در سال ۱۳۷۴ به دست آمده است. در آخرین سال دوره افزایش درآمدها پایین‌ترین نرخ تغییرات را به بار آورده و از آهنگ افزایش درآمدها در این سال به شدت کاسته شده است ولی در هر یک از سالهای دیگر دوره ۱۱ ساله، نرخ تغییرات بالاتر از ۳۲ درصد بوده است. میزان افزایش درآمدها در سال ۱۳۷۹ نیز بسیار قابل توجه بوده و نرخ تغییرات آن ۱۱۷/۱ درصد محاسبه شده است.

• منابع مالی درآمد شهرداری

برای آگاهی از منابع اصلی تأمین درآمد شهرداری می‌بایست ترکیب درآمدهای شهرداری را مورد بررسی قرار داد. بررسی ترکیب درآمدهای شهرداری برای دوره ۳ ساله ۸۰-۱۳۷۸ انجام شده که آمار آن در دسترس بوده است. برای این منظور، درآمدهای شهرداری به تفکیک ۱۶ گروه درآمدی (به شرح جدول پیوست) که مهمترین منابع درآمدهای شهرداری را تشکیل می‌دهند، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است.

در ترکیب درآمدهای شهرداری منطقه یک در سال ۱۳۸۰، درآمدهای حاصل از فروش تراکم مهمترین منابع درآمدهای شهرداری را تشکیل داده و ۶۳/۲ درصد درآمدهای شهرداری منطقه ناشی از آن است. دومین گروه درآمدزا در ترکیب درآمدهای شهرداری، عوارض زیربناست که ۲۵/۲ درصد از کل درآمدها را به خود اختصاص داده است. این دو گروه یعنی فروش تراکم و عوارض زیربنا جمعاً ۸۸/۴ درصد درآمدهای شهرداری را ایجاد کرده‌اند و تکیه‌گاه اصلی شهرداری در تأمین منابع مالی

بوده‌اند. گروه‌های درآمدی دیگر شهرداری که کلاً ۱۴ گروه هستند، جمعاً ۱۱/۶ درصد از درآمدهای شهرداری را ایجاد کرده‌اند. در میان این گروه‌ها عوارض درآمد و نوسازی که ۳ درصد درآمدها را به خود اختصاص داده، سهم بیشتری نسبت به سایرین داشته است.

ترکیب درآمدهای شهرداری منطقه یک در سه ساله اخیر تغییرات قابل توجهی داشته است. درآمدهای حاصل از فروش تراکم در سال‌های پیش از ۱۳۸۰ سهم بیشتری از درآمدها را داشته است. در سال ۱۳۷۸، فروش تراکم ۷۸/۶ درصد درآمدهای شهرداری را به خود اختصاص داده است. درآمدهای حاصل از فروش تراکم در سال ۱۳۷۹ افزایش قابل توجهی یافته و با ۱۰۲/۳ درصد افزایش به بیش از ۲ برابر سال پیش از آن رسیده که بالاترین رقم درآمدی این گروه در دوره مورد بررسی است. با این حال سهم درآمدهای فروش تراکم در ترکیب درآمدهای شهرداری در سال ۱۳۷۹ نسبت به سال ۱۳۷۸ کاهش یافته و به ۷۳/۲ درصد رسیده است. ادامه این کاهش، سهم این گروه را در آخرین سال به ۶۳/۲ درصد رسانیده است. ضمن آنکه مبلغ درآمدهای این گروه در آخرین سال با ۹/۸ درصد کاهش روبرو شده است. درآمدهای حاصل از عوارض زیربنا در دوره سه ساله افزایش قابل توجهی داشته است. این افزایش هم در سهم درآمدهای این گروه و هم در مبلغ درآمدهای به دست آمده پدیدار شده است. سهم درآمد حاصل از عوارض زیربنا از ۹/۷ درصد در سال ۱۳۷۸ به ۲۱/۵ درصد در سال ۱۳۷۹ افزایش یافته و ادامه روند افزایش سهم آن را به ۲۵/۲ درصد در آخرین سال رسانیده است. مبلغ درآمدهای این گروه در سال ۱۳۷۹ به حدود ۴ برابر سال پیش از آن رسیده و در آخرین سال نرخ افزایش، ۲۳ درصد بوده است.

تغییرات ساختار درآمد شهرداری منطقه یک در سه ساله اخیر گرچه کاهش سهم درآمدهای فروش تراکم را در پی داشته است ولی این گروه همواره مهمترین منبع تأمین درآمد شهرداری بوده است. سهم درآمدهای دو گروه اصلی یعنی فروش تراکم و عوارض زیربنا در سه ساله اخیر به ترتیب ۸۸/۳، ۹۴/۷ و ۸۸/۴ درصد محاسبه شده که تکیه‌گاه اصلی شهرداری را در تأمین منابع مالی مورد نیاز خود نشان می‌دهد.

جدول (۴) - روند تغييرات درآمد شهرداری منطقه يك در دوره ۸۰-۱۳۷۰

شرح	درآمد (میلیون ریال)	درصد تغییر نسبت به سال گذشته
۱۳۷۰	۲۴۸۸۸	-
۱۳۷۱	۴۲۶۰۰	۷۱.۲
۱۳۷۲	۵۶۳۹۰	۳۲.۴
۱۳۷۳	۷۴۲۵۷	۳۲.۲
۱۳۷۴	۱۹۵۵۷۸	۱۶۲.۴
۱۳۷۵	۳۱۸۶۳۷	۶۲.۹
۱۳۷۶	۱۴۶۵۷۳	۴۶.۰
۱۳۷۷	۱۹۹۶۹۹	۳۶.۲
۱۳۷۸	۳۱۵۵۵۳	۵۸.۰
۱۳۷۹	۶۸۴۹۱۱	۱۱۷.۱
۱۳۸۰	۷۱۶۲۸۷	۴.۶

مأخذ: ترازنامه هزینه‌های اعتباری - امور مالی شهرداری منطقه يك تهران

جدول (۵) - ساختار درآمد شهرداری منطقه يك بر حسب نوع عوارض و تغییرات آن در سالهای ۸۰-۱۳۷۸

درصد تغییرات		سهم نسبی از درآمد (درصد)			درآمد (میلیون ریال)			شرح درآمد
$\gamma\chi\beta\delta - \gamma\tau$	$\gamma\chi\beta\gamma - \beta\delta$	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۴.۶	۱۱۷.۱	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۱۶۲۸۷	۶۸۴۹۱۱	۳۱۵۵۵۳	کل درآمد
۵۷.۵	۲۷.۸	۳.۰	۲.۰	۳.۴	۲۱۶۷۹	۱۳۷۶۴	۱۰۷۷۰	درآمد و نوسازی
۲۲.۹	۳۸۲.۶	۲۵.۲	۲۱.۵	۹.۷	۱۸۰۸۵۹	۱۴۷۲۰۸	۳۰۵۰۵	زیربنا
-۹.۸	۱۰۲.۳	۶۳.۲	۷۳.۲	۷۸.۶	۴۵۲۴۶۸	۵۰۱۵۷۳	۲۴۷۸۸۳	تراکم
۲۸۹.۷	۳۸.۵	۱.۸	۰.۵	۰.۷	۱۲۶۷۳	۳۲۵۲	۲۳۴۸	ماده صد
۵.۸	۱۰۸.۹	۰.۲	۰.۲	۰.۲	۱۶۹۵	۱۶۰۲	۷۶۷	پارکینگ
۳۸.۱	۴۷۵.۹	۰.۵	۰.۳	۰.۱	۳۲۲۹	۲۳۳۸	۴۰۶	پذیره
۴۶۷۳.۳	-۳۷.۵	۰.۱	۰.۰	۰.۰	۷۱۶	۱۵	۲۴	کسب و پیشه
۶۴.۹	۳۲.۴	۰.۳	۰.۲	۰.۳	۱۹۳۶	۱۱۷۴	۸۸۷	حق تشرف
۷۰.۰	-۲۱.۷	۰.۶	۰.۴	۱.۰	۴۱۸۸	۲۴۶۴	۳۱۴۶	حفاری
۷۵.۵	-۲.۵	۰.۱	۰.۱	۰.۲	۹۲۹	۵۹۰	۶۰۵	تفکیک اراضی
		۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰	۱۴	۰	کنسول
-۸۷.۷	۱۸۵.۸	۰.۰	۰.۱	۰.۱	۹۹	۸۰۶	۲۸۲	سطح شهر
-۹۹.۹	-۷۱.۵	۰.۰	۰.۱	۰.۹	۱	۷۸۹	۲۷۷۲	جرایم
۵۸.۵	-۳۹.۸	۰.۱	۰.۱	۰.۳	۹۶۲	۶۰۷	۱۰۰۸	عوارض بر برقراردادها
	-۹۸.۰	۰.۰	۰.۰	۱.۱	۰	۶۹	۳۳۹۰	فروش اموال منقول و غیرمنقول
۳۰۳.۲	-۱۹.۷	۴.۹	۱.۳	۳.۴	۳۴۸۵۴	۸۶۴۴	۱۰۷۶۲	سایر

مأخذ: ترازنامه هزینه‌های اعتباری - امور مالی شهرداری منطقه يك تهران

• هزینه‌های جاری شهرداری بر حسب وظیفه و برنامه

مجموع هزینه‌های جاری شهرداری منطقه یک تهران در سال ۱۳۸۱ به قیمت‌های جاری ۶۵۶۱۹ میلیون ریال بوده است. این رقم نسبت به سال پیش از آن ۴۲ درصد و نسبت به دو سال از آن ۵۰/۱ درصد رشد نشان می‌دهد.

بررسی هزینه‌های جاری شهرداری بر حسب دو وظیفه اصلی آن یعنی "وظیفه خدمات اداری" و "وظیفه خدمات شهری" نشان می‌دهد که از کل هزینه‌های جاری در سال ۱۳۸۱ سهم غالب یعنی ۶۵/۳ درصد مربوط به وظیفه خدمات شهری و ۳۴/۷ درصد متعلق به وظیفه خدمات اداری بوده است. از ۴۲۸۴۹ میلیون ریال هزینه‌های وظیفه خدمات شهری در این سال، بخش عمده آن در دو برنامه هزینه شده است. "برنامه رفت و روب و نظافت شهر" ۳۱/۸ درصد از کل هزینه‌ها را به خود اختصاص داده است و "برنامه نگهداری و بهبود محیط شهری" با سهم ۲۸/۷ درصدی از هزینه‌های جاری از برنامه‌های اصلی شهرداری در انجام هزینه‌های جاری بوده است. دو برنامه "شهرسازی و نظارت بر توسعه و عمرراه شهری" و "بهبود ترافیک شهری" کمترین سهم از هزینه‌های جاری مربوط به وظیفه خدمات شهری را داشته‌اند به گونه‌ای که سهم آنها از توزیع هزینه‌های جاری به ترتیب ۳/۱ و ۱/۷ درصد، بیشترین سهم از هزینه‌های جاری به آن داده شده است در حالی که "برنامه درآمد نوسازی" سهم ناچیزی از کل هزینه‌های جاری به میزان ۰/۷ درصد را داشته است.

به این ترتیب، در ترکیب هزینه‌های جاری شهرداری منطقه یک بر حسب برنامه در سال ۱۳۸۱ که به ۶ برنامه اختصاص داده شده است، ۳ برنامه "خدمات اداری"، "رفت و روب و نظارت شهر" و "نگهداری و بهبود محیط شهری" اصلی‌ترین برنامه‌های کاری شهرداری بوده‌اند و سهم غالب از هزینه‌های جاری شهرداری به این ۳ برنامه تعلق گرفته است.

مقایسه ساختار هزینه‌های جاری شهرداری منطقه یک بر حسب وظیفه در دوره سه ساله ۸۱-۱۳۷۹ تغییری در ساختار کلی هزینه‌ها آشکار نمی‌کند. در هر یک از سالهای این دوره سهم غالب از هزینه‌های جاری متعلق به "وظیفه خدمات شهری" بوده که تفاوت در سهم آن چندان چشمگیر نبوده است به گونه‌ای که سهم نسبی آن در این ساختار بین ۶۵/۳ و ۶۷/۸ درصد نوسان داشته است. در مقایسه سهم نسبی برنامه‌های شهرداری از کل هزینه‌های جاری، بیشترین تغییرات مربوط به "برنامه رفت و روب و نظافت شهر" است که سهم نسبی آن از ۳۷/۴ درصد به ۳۱/۸ درصد رسیده و ۵/۶ درصد کاهش یافته است. در نقطه مقابل این تغییرات، "برنامه نگهداری و بهبود محیط شهری" با افزایش سهم نسبی و بهبود موقعیت آن در ترکیب هزینه‌های جاری شهرداری روبرو شده است. این تغییرات، افزایش سهم نسبی آن از ۲۳/۹ درصد به ۲۸/۷ درصد در دوره سه ساله را به بار آورده است.

تغییرات سهم نسبی برنامه‌های دیگر شهرداری منطقه در دوره سه ساله اندک و جزئی بوده است به گونه‌ای که "برنامه خدمات اداری" که بیشترین سهم از هزینه‌های جاری را دارد، تنها با ۰/۳ درصد افزایش سهم در طول این دوره روبرو شده است.

جدول (٦) - هزینه های جاری شهرداری منطقه یک تهران بر حسب وظیفه و برنامه در سالهای ۸۱-۱۳۷۹

کد	عنوان برنامه	سال ۱۳۷۹		سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۱		درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۰	درصد تغییرات ۱۳۸۰-۷۱	درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۱
		میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد			
۰۰	جمع کل	۴۳,۷۰۴	۱۰۰	۴۶,۳۱۲	۱۰۰	۶۵,۶۱۹	۱۰۰	۵.۷	۴۲.۰	۵۰.۱
۱۰۰	وظیفه خدمات اداری	۱۴,۹۴۰.۲	۳۴.۲	۱۴,۸۸۴.۸	۳۲.۷	۲۲,۷۶۹.۶	۳۴.۷	-۰.۴	۵۳.۰	۵۲.۴
۱۰۱	برنامه خدمات اداری	۱۴,۷۱۵.۶	۳۳.۷	۱۴,۳۳۶.۴	۳۱.۰	۲۲,۲۹۰.۴	۳۴.۰	-۲.۶	۵۵.۵	۵۱.۵
۱۰۲	برنامه درآمد نوسازی	۲۲۴.۶	۰.۵	۵۷۵.۳	۱.۲	۴۷۹.۲	۰.۷	۱۴۳.۱	-۱۲.۶	۱۱۳.۴
۲۰۰	وظیفه خدمات شهری	۲۸,۷۶۳.۸	۶۵.۷	۳۱,۳۴۴.۲	۷۱.۶	۴۲,۸۴۹.۴	۶۵.۳	۸.۷	۲۶.۸	۴۹.۰
۲۰۱	برنامه رفعت و روپ و نظافت شهر	۱۶,۳۴۱.۵	۳۷.۴	۱۶,۰۷۹.۱	۳۶.۸	۲۰,۸۷۰.۹	۳۱.۸	-۱.۶	۲۹.۹	۲۷.۷
۲۰۲	برنامه نگهداری و بهبود محیط شهری	۱۰,۴۲۱.۷	۲۳.۹	۱۰,۸۰۳.۰	۲۴.۴	۱۸,۸۵۰.۷	۲۸.۷	۳.۳	۷۴.۵	۸۰.۲
۲۰۴	برنامه بهبود ترافیک شهری	۶۷۹.۹	۱.۶	۱,۲۶۰.۶	۲.۷	۱,۱۱۱.۸	۱.۷	۸۵.۴	-۱۱.۸	۶۳.۵
۲۰۸	برنامه شهرسازی و نظارت بر توسعه و عمران شهری	۱,۲۷۹.۷	۲.۹	۳,۱۸۰.۸	۶.۹	۲,۰۰۲.۷	۳.۱	۱۴۸.۶	-۳۷.۰	۵۶.۵

ماخذ : شهرداری منطقه یک تهران - اداره حسابداری

• هزینه‌های جاری شهرداری بر حسب فصل و مواد هزینه

بررسی هزینه‌های جاری شهرداری منطقه یک تهران بر حسب فصول و مواد هزینه، تصویر دیگری از ساختار هزینه‌های آن به دست می‌دهد. این بررسی به تفکیک چهار فصل هزینه‌ها یعنی هزینه‌های پرسنلی، هزینه‌های اداری، هزینه‌های سرمایه‌ای و هزینه‌های انتقالی انجام شده است که در هر یک از فصول هزینه، جزئیات آن را به صورت مواد بیست گانه هزینه نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۸۱، در میان ۴ فصل هزینه‌های جاری، بیشترین سهم از هزینه‌های جاری متعلق به فصل دوم یعنی هزینه‌های اداری است که ۷۴/۵ درصد از کل هزینه‌های جاری شهرداری تهران را به مصرف رسانیده است. فصل اول هزینه‌های جاری یعنی هزینه‌های پرسنلی ۱۵/۳ درصد از هزینه‌ها را داشته است. فصل چهارم هزینه‌ها یعنی هزینه‌های انتقالی ۷/۵ درصد از کل هزینه‌ها سهم برده است. کمترین سهم متعلق به فصل سوم یعنی هزینه‌های سرمایه‌ای است که ۲/۷ درصد هزینه‌ها برای آن پرداخت شده است. توزیع هزینه‌های جاری شهرداری بر حسب فصول هزینه، سهم فصل دوم یعنی هزینه‌های اداری را کاملاً برجسته‌تر و بدتر از فصول دیگر نشان داده است و سه فصل دیگر هزینه‌ها از نظر سهم نسبی کاملاً آشکاری با هزینه‌های اداری دارند. توزیع هزینه‌ها بر حسب فصول، سهم اصلی در ساختار هزینه‌های شهرداری در سال ۸۱ را به هزینه‌های اداری داده است.

در ترکیب هزینه‌های اداری که به تفکیک ۵ ماده هزینه قابل بررسی است، بیشترین سهم به ماده ۵ یعنی خدمات قراردادی تعلق گرفته که ۶۶/۴ درصد از کل هزینه‌های جاری شهرداری را در بر گرفته است. ماده ۵ در میان ۲۰ ماده هزینه‌های شهرداری مهمترین و برجسته‌ترین سهم را داشته و به تنهایی نزدیک به دو سوم از کل هزینه‌های جاری را به خود اختصاص داده است. مواد هزینه دیگر فصل دوم که سوخت (ماده ۷)، اجاره بها و کرایه (ماده ۴)، مواد و لوازم مصرف شدنی (ماده ۷) و مأموریت و سفر و حمل و نقل (ماده ۳) هر یک سهم اندکی از هزینه‌ها را دارند که دامنه آن بین ۰/۱ تا ۳/۱ درصد کل هزینه‌ها است و فاصله بسیار چشمگیر با ماده ۵ دارند.

در ترکیب هزینه‌های فصل اول یعنی هزینه‌های پرسنلی که از ۲ ماده هزینه: حقوق و اجرت و دستمزد (ماده ۱) و مزایا و کمک‌ها (ماده ۲) تشکیل شده است، مزایا و کمک‌ها سهم برتر را دارد که ۱۳/۴ درصد هزینه‌ها برای آن پرداخت شده است. ماده ۲ پس از ماده ۵ دومین سهم از کل هزینه‌ها را دارد و لذا اهمیت نسبی ویژه‌ای در توزیع هزینه‌ها بر حسب مواد بهره می‌برد. در فصول سوم یعنی هزینه‌های سرمایه‌ای که دارای ۸ ماده هزینه این فصل دارای هزینه پرداختی در سال ۸۱ نبوده است. در فصل چهارم هزینه‌ها یعنی هزینه‌های انتقالی که ۵ ماده هزینه (مواد ۱۶ تا ۲۰) را در بر می‌گیرد، سهم غالب متعلق به دیون و تعهدات است.

مقایسه ساختار هزینه‌های جاری شهرداری منطقه یک بر حسب فصول و مواد هزینه در دوره سه ساله ۸۱-۱۳۷۹ آشکار می‌سازد که این ساختار دچار دگرگونی نشده ولی تغییرات نسبی در سهم فصول و مواد هزینه پدیدار شده است. در هر یک از سال‌های این دوره سهم غالب از هزینه‌ها به هزینه‌های اداری تعلق داشته که دامنه تغییرات آن بین ۶۷/۲ و ۷۹/۹ درصد بوده است. هزینه‌های پرسنلی دارای نوسانات کمتری در سهم خود بوده و دامنه تغییرات برای آن بین ۱۴/۳ و ۱۶/۶ درصد محاسبه شده است. هزینه‌های سرمایه‌ای در سال ۸۱ دارای سهم نسبی بیشتری بوده و در سال‌های پیش از آن سهم ناچیزی از هزینه‌ها به آن تعلق گرفته است. هزینه‌های انتقالی دارای دامنه تغییرات بیشتری در مقایسه با سه فصل دیگر هزینه بوده است. نوسانات سهم این فصل از هزینه‌ها بین ۴/۹ درصد در سال ۷۹ و ۱۵/۲ درصد در سال ۸۰ به دست آمده است.

در ترکیب مواد بیست گانه هزینه در سالهای دوره مورد مطالعه، ماده ۵ سهم غالب و کاملاً برتر را داشته و نوسانات سهم آن تا اندازه‌ای متناسب با نوسانات سهم هزینه‌های اداری بوده است. ماده ۲ نیز پس از ماده ۵ مهم‌ترین ماده هزینه در ترکیب هزینه‌ها بوده و تغییری در جایگاه آن پدید نیامده است. در میان مواد بیست گانه هزینه، ماده ۴ و ماده ۲۰ دارای تغییرات پر دامنه‌ای در سهم نسبی خود نبوده‌اند. سهم نسبی ماده ۴ که در سال‌های ۸۰ و ۸۱ به ترتیب ۲/۷ و ۲/۸ درصد بوده، در سال ۷۹ تا ۱۳/۵ درصد نیز رشد داشته است. ماده ۲۰ نیز در سال ۸۰ سهم نسبی بالای ۱۴/۷ درصد را در ترکیب هزینه‌ها به دست آمده در حالی که در سال ۷۹ سهم نسبی آن ۴/۳ درصد محاسبه شده است. به جز مواد ۴ و ۲۰ که به آنها اشاره شد، مواد هزینه دیگر دارای تغییرات پر دامنه‌ای در سهم نسبی خود نبوده‌اند.

جدول (۷) - هزینه های جاری شهرداری منطقه یک تهران بر حسب برنامه به قیمت های جاری در سالهای ۸۱-۱۳۷۹

کد	عنوان برنامه	سال ۱۳۷۹		سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۱		درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۰	درصد تغییرات ۱۳۸۰-۸۱	درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۱
		درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال			
۰۰۰۰	جمع کل	۱۰۰	۴۳,۷۰۴	۱۰۰	۴۶,۲۱۲	۱۰۰	۶۵,۶۱۹	۵۰.۱	۴۲.۰	۵۰.۱
۱۰۰۰	فصل اول - هزینه های پرسنلی	۱۴.۳	۶,۲۴۳.۸	۱۶.۶	۷,۶۷۳.۹	۱۵.۳	۱۰,۰۲۱.۸	۲۲.۹	۳۰.۶	۶۰.۵
۱۰۱۰	ماده ۱ - حقوق، اجرت و دستمزد	۲.۷	۱,۱۷۹.۲	۲.۴	۱,۱۲۵.۲	۱.۹	۱,۲۳۰.۷	-۴.۶	۹.۴	۴.۴
۱۰۲۰	ماده ۲ - مزایا و کمکیها	۱۱.۶	۵,۰۶۴.۴	۱۴.۲	۶,۵۴۸.۷	۱۳.۴	۸,۷۹۱.۰	۲۹.۳	۲۴.۲	۷۳.۶
۲۰۰۰	فصل دوم - هزینه های اداری	۷۹.۹	۳۴,۹۱۹.۰	۳۱.۰۵۹.۶	۶۷.۲	۴۸,۹۱۲.۱	۷۴.۵	-۱۱.۱	۵۷.۵	۴۰.۱
۲۰۳۰	ماده ۳ - مأموریت، هزینه سفر، حمل و نقل	۰.۲	۹۹.۲	۰.۲	۷۸.۶	۰.۱	۹۴.۷	-۲۰.۸	۲۰.۵	-۴.۵
۲۰۴۰	ماده ۴ - اجاره بها و کرایه	۱۳.۵	۵,۸۹۶.۶	۱۳.۳۱	۱,۳۳۱.۱	۲.۸	۱,۷۴۲.۰	-۷۷.۷	۳۲.۷	-۷۰.۵
۲۰۵۰	ماده ۵ - خدمات قراردادی	۶۱.۴	۲۶,۸۳۶.۸	۲۷,۶۴۶.۲	۵۹.۸	۴۳,۵۴۴.۸	۶۶.۴	۳.۰	۵۷.۵	۶۲.۳
۲۰۶۰	ماده ۶ - سوخت	۲.۹	۱,۲۶۱.۱	۸۶۴.۵	۱.۹	۲,۰۲۶.۴	۳.۱	-۳۱.۴	۱۳۴.۴	۶۰.۷
۲۰۷۰	ماده ۷ - مواد و لوازم مصرف شدنی	۱.۹	۸۲۵.۳	۱,۱۵۷.۱	۲.۵	۱,۵۰۴.۲	۲.۳	۴۰.۲	۳۰.۰	۸۲.۳
۳۰۰۰	فصل سوم - هزینه های سرمایه ای	۰.۹	۳۸۳.۶	۵۵۷.۴	۱.۰	۱,۷۷۲.۱	۲.۷	۱۹.۲	۲۸۷.۴	۳۶۲.۰
۳۰۸۰	ماده ۸ - هزینه های پیش بینی نشده	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۳۰۹۰	ماده ۹ - مطالعات برای ساختمان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۳۱۰۰	ماده ۱۰ - خرید زمین ساختمان	۰.۰	۰.۰	۲۲.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۳۱۱۰	ماده ۱۱ - ساختمان و تاسیسات	۰.۱	۳۳.۳	۵۵.۱	۰.۱	۴۰.۳	۰.۱	۶۵.۵	-۲۶.۹	۲۱.۰
۳۱۲۰	ماده ۱۲ - ماشین آلات و تجهیزات عمده	۰.۲	۱۰۵.۳	۲۱۱.۸	۰.۵	۱,۶۳۹.۴	۲.۵	۱۰.۱	۶۷۴.۰	۱۴۵۶.۹
۳۱۳۰	ماده ۱۳ - کالاهای مصرف نشدنی	۰.۲	۸۴.۵	۱۱۸.۷	۰.۳	۶۷.۶	۰.۱	۴۰.۵	-۴۳.۰	-۲۰.۰
۳۱۴۰	ماده ۱۴ - مصالح ساختمانی و تاسیساتی	۰.۴	۱۶۰.۵	۴۹.۰	۰.۱	۲۴.۹	۰.۰	-۶۹.۵	-۴۹.۲	-۸۴.۵
۳۱۵۰	ماده ۱۵ - وام یا مشارکت	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۰۰۰	فصل چهارم - هزینه های انتقالی	۴.۹	۲,۱۵۷.۹	۷,۰۲۱.۶	۱۵.۲	۴,۹۱۳.۰	۷.۵	۲۲۵.۴	-۳۰.۰	۱۲۷.۷
۴۱۶۰	ماده ۱۶ - کمک و پرداختها به بخش عمومی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۷۰	ماده ۱۷ - کمک و پرداختها به بخش خصوصی	۰.۳	۱۵۰.۹	۱۵۰.۴	۰.۳	۹۹.۴	۰.۲	-۰.۳	-۲۳.۹	-۳۴.۱
۴۱۸۰	ماده ۱۸ - بازپرداخت وام و اقساط	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۹۰	ماده ۱۹ - پرداختهای انتقالی به کارکنان	۰.۳	۱۱۴.۲	۹۱۵	۰.۲	۱۸.۱	۰.۰	-۱۹.۹	-۸۰.۲	-۸۴.۲
۴۲۰۰	ماده ۲۰ - دیون و تعهدات	۴.۳	۱,۸۹۲.۶	۶,۷۷۹.۷	۱۴.۷	۴,۷۹۵.۴	۷.۳	۲۵۸.۲	-۲۹.۳	۱۵۳.۴

ماخذ: شهرداری منطقه یک تهران - اداره حسابداری

• هزینه‌های جاری شهرداری بر حسب کدهای فرعی

هزینه‌های جاری شهرداری منطقه یک تهران در جداول دیگری بر حسب کدهای فرعی ارائه شده است. کدهای فرعی ریز هزینه‌های جاری شهرداری در هر یک از مواد بیست گانه هزینه است که هزینه‌های انجام شده را به شکل تفصیلی مشروح آن ارائه می‌کند.

در بررسی کدهای فرعی هزینه‌های سال ۸۱، در فصل اول یعنی هزینه‌های پرسنلی که ۱۵/۳ درصد از کل هزینه‌های جاری را داشته است، "فوق‌العاده اضافه کار ساعتی" با ۶/۶ درصد و "مزایای کارمندان ثابت" با ۴ درصد بیشترین سهم از پرداختی‌های این فصل را داشته‌اند. سهم نسبی فوق‌العاده اضافه کار ساعتی در مقایسه با حقوق کارمندان ثابت که تنها ۱/۵ درصد از هزینه‌های پرسنلی را داشته است، بسیار قابل توجه می‌باشد و بار مالی مزایای پرداختی به نیروی انسانی از مجموع هزینه‌های پرسنلی را نشان می‌دهد. در دوره سه ساله مورد بررسی، سهم نسبی مزایای کارمندان ثابت، فوق‌العاده اضافه کار ساعتی و حقوق کارکنان قراردادی و مزایای آنها با کاهش سهم نسبی از کل هزینه‌های پرسنلی روبرو شده است.

در میان کدهای فرعی فصل دوم یعنی هزینه‌های اداری که با ۷۴/۵ درصد سهم اصلی و تعیین‌کننده‌ای در مجموع هزینه‌های جاری شهرداری داشته است، هزینه "واگذاری خدمات شهری و اداری" که از کدهای فرعی ماده ۵ است، مهمترین هزینه بوده است. سهم این هزینه از کل هزینه‌های جاری در سال ۸۱ به میزان ۵۵/۳ درصد محاسبه شده که به تنهایی بیش از نیمی از هزینه‌های شهرداری را جذب کرده است. "سایر خدمات قراردادی" با ۷/۴ درصد، از هزینه‌هایی است که دارای سهم نسبی قابل توجهی در فصل دوم هزینه‌ها نسبت به کدهای فرعی دیگر بوده است. هزینه "حق‌الجلسه و حق‌الترجمه و..." با ۱/۹ درصد و هزینه برق با ۱/۸ درصد از دیگر هزینه‌های این فصل هستند و سهم نسبی محاسبه شده برای کدهای فرعی دیگر این فصل اندک و ناچیز است. در دوره سه ساله ۸۱-۱۳۷۹ هزینه "واگذاری خدمات شهری و اداری" برجسته‌ترین هزینه‌های این فصل بوده و علیرغم کاهش اندک در سهم نسبی آن، ارزش ریالی هزینه‌های پرداخت شده کاملاً افزایش یافته است. "سایر خدمات قراردادی" بیشترین افزایش در ارزش و سهم نسبی هزینه‌های جاری را داشته است (از ۰/۴ به ۷/۴ درصد) و سهم آن در ترکیب هزینه‌های اداری کاملاً تقویت شده است. هزینه "حق‌الجلسه، حق‌الترجمه" و هزینه "جشن، پذیرایی و سوگواری" از کدهای فرعی است که در طی این دوره بر سهم نسبی آنها افزوده شده است. بیشترین تغییرات در سهم نسبی کدهای فرعی این فصل مربوط به "کرایه ماشین آلات و وسایل نقلیه" است که با کاهش شدید سهم نسبی (از ۱۳/۵ به

۲/۷ درصد) در دوره سه ساله روبرو شده است. به جز تغییراتی که به آنها اشاره شد، کدهای فرعی دیگر این فصل دارای سهم نسبی قابل توجه و تغییرات پرممانه نبوده‌اند.

در ترکیب کدهای فرعی فصل سوم یعنی هزینه‌های سرمایه‌ای که ۲/۷ درصد از هزینه‌های جاری را در سال ۸۱ داشته است. سهم اصلی متعلق به هزینه "خرید ماشین آلات و وسایل نقلیه" در ماده ۱۲ (۱/۶ درصد) و پس از آن هزینه "لوازم فنی و تجهیزات عمده اداری" با ۰/۹ درصد است. این دو کد فرعی در دوره سه ساله سهم نسبی خود را افزایش داده‌اند.

در ترکیب کدهای فرعی فصل چهارم یعنی هزینه‌های انتقالی که ۷/۵ درصد از هزینه‌های جاری سال ۸۱ سهم برده است، سهم غالب مربوط به "دیون بلا محل" در ماده ۲۰ (۷/۳ درصد) است. این کد فرعی در دو دوره سه ساله سهم اصلی از هزینه‌های فصل چهارم را داشته و نوسانات پرممانه آن (از ۳/۹ تا ۱۴/۷ درصد) در تغییرات هزینه‌های این فصل تعیین‌کننده بوده است.

جدول (۸) - هزینه های جاری شهرداری منطقه یک تهران بر حسب برنامه در سالهای ۸۱-۱۳۷۹

کد	عنوان برنامه	سال ۱۳۷۹		سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۱		درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۱	درصد تغییرات ۱۳۸۰-۸۱	درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۰
		درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال			
۰۰۰۰	جمع کل	۱۰۰	۴۳,۷۰۴	۱۰۰	۴۶,۲۱۲	۱۰۰	۶۵,۶۱۹	۵۰.۱	۴۲.۰	۵.۷
۱۰۰۰	فصل اول - هزینه های پرسنلی	۱۴.۳	۶,۲۴۳.۸	۱۶.۶	۷,۶۷۳.۹	۱۵.۳	۱۰,۰۲۱.۸	۶۰.۵	۳۰.۶	۲۲.۹
۱۰۱۰	ماده ۱ - حقوق، اجرت و دستمزد	۲.۷	۱,۱۷۹.۳	۲.۴	۱,۱۲۵.۲	۱.۹	۱,۲۳۰.۷	۴.۴	۹.۴	-۴.۶
۱۰۱۱	حقوق شهردار تهران	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۱۰۱۲	حقوق کارمندان ثابت	۰.۸	۳۲۹.۸	۱.۴	۶۵۸.۴	۱.۵	۹۸۸.۲	۱۹۹.۶	۵۰.۱	۹۹.۶
۱۰۱۴	حقوق کارگران رسمی	۰.۱	۴۴.۰	۰.۲	۸۹.۶	۰.۲	۹۸.۵	۱۲۳.۹	۹.۹	۱۰۳.۶
۱۰۱۵	حقوق کارگران روز مزد	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۱۳.۲	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۱۰۱۶	حقوق کارکنان قراردادی	۱.۸	۸۰۵.۴	۰.۸	۳۷۷.۳	۰.۲	۱۳۰.۸	-۸۳.۸	-۶۵.۳	-۵۳.۲
۱۰۱۷	حقوق مأمورین انتظامی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۱۰۲۰	ماده ۲ - مزایا و کمکیها	۱۱.۶	۵,۰۶۴.۴	۱۴.۲	۶,۵۴۸.۷	۱۳.۴	۸,۷۹۱.۰	۷۳.۶	۳۴.۲	۲۹.۳
۱۰۲۱	مزایای شهردار تهران	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۱۰۲۳	مزایای کارمندان ثابت	۱.۹	۸۴۶.۴	۳.۲	۱,۴۶۱.۸	۴.۰	۲,۶۳۴.۰	۲۱۱.۲	۸۰.۲	۷۲.۷
۱۰۲۳۱	هزینه نهار	۱.۰	۴۱۵.۲	۰.۹	۴۰۲.۶	۰.۶	۳۸۶.۲	-۷.۰	-۴.۱	-۳.۰
۱۰۲۴	مزایای کارگران رسمی	۰.۰	۱.۳	۰.۰	۱.۳	۰.۰	۳.۹	۲۰۰.۰	۲۰۰.۰	۰.۰
۱۰۲۵	مزایای کارگران روزمزد	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۴	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۱۰۲۶	مزایای کارکنان قراردادی	۱.۳	۵۵۳.۹	۰.۹	۴۱۶.۶	۰.۱	۷۱.۵	-۸۷.۱	-۸۷.۸	-۲۴.۸
۱۰۲۷	مزایای مأمورین انتظامی	۰.۰	۱۸.۹	۰.۱	۲۵.۷	۰.۱	۶۶.۴	۲۵۱.۳	۱۵۸.۴	۳۶.۰
۱۰۲۹۱	فوق العاده اضافه کار ساعتی	۴.۹	۲,۱۴۴.۹	۶.۶	۳,۶۰۶.۶	۶.۶	۴,۳۴۵.۷	۱۰۲.۶	۴۲.۰	۴۷.۷
۱۰۲۹۲	بازنشستگی بیمه تامین اجتماعی	۱.۹	۸۲۶.۲	۱.۶	۷۲۳.۹	۱.۱	۷۱۸.۲	-۱۳.۱	-۰.۸	-۱۲.۴
۱۰۲۹۳	کمک غیر نقدی و کمک عائله مندی	۰.۳	۱۴۴.۳	۰.۳	۱۵۹.۴	۰.۳	۱۹۴.۴	۳۴.۷	۲۲.۰	۱.۵
۱۰۲۹۴	پاداش و عیدی	۰.۳	۱۱۳.۴	۰.۶	۲۹۶.۸	۰.۶	۳۷۰.۲	۲۲۶.۵	۲۴.۷	۱۶۱.۷

مأخذ: شهرداری منطقه یک تهران - اداره حسابداری

دنباله جدول (۹) - هزینه های جاری شهرداری منطقه یک تهران بر حسب برنامه در سالهای ۱۳۷۹-۸۱

کد	عنوان برنامه	سال ۱۳۷۹		سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۱		درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۰	درصد تغییرات ۱۳۸۰-۸۱	درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۱
		درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال			
۲۰۰۰	فصل دوم - هزینه های اداری	۷۹.۹	۳۴,۹۱۹.۰	۶۷.۲	۳۱,۵۹۶.۶	۷۴.۵	۴۸,۹۱۲.۱	-۱۱.۱	۵۷.۵	۴۰.۱
۲۰۳۰	ماده ۳- مأموریت، هزینه سفر، حمل و نقل	۰.۲	۹۹.۲	۰.۲	۷۸.۶	۰.۱	۹۴.۷	-۲.۸	۲۰.۵	-۴.۵
۲۰۳۱	مأموریت و هزینه سفر داخل کشور	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۲۰۳۲	مأموریت و هزینه سفر خارج از کشور	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۲۰۳۳	هزینه سفر و فوق العاده نقدی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۲۰۳۴	حمل و نقل، پست، تلگراف و تلفن	۰.۲	۹۹.۲	۰.۲	۷۸.۶	۰.۱	۹۴.۷	-۲.۸	۲۰.۵	-۴.۵
۲۰۴۰	ماده ۴ - اجاره بها و کرایه	۱۳.۵	۵,۸۹۶.۶	۲.۸	۱,۳۱۳.۱	۲.۷	۱,۷۴۲.۰	-۷۷.۷	۳۲.۷	-۷۰.۵
۲۰۴۱	اجاره ساختمان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۲۰۴۲	اجاره زمین	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۲۰۴۳	کرایه ماشین های اداری	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۲۰۴۴	کرایه ماشین آلات و وسایل نقلیه	۱۳.۵	۵,۸۹۶.۶	۲.۸	۱,۳۱۳.۱	۲.۷	۱,۷۴۲.۰	-۷۷.۷	۳۲.۷	-۷۰.۵
۲۰۵۰	ماده ۵ - خدمات قراردادی	۶۱.۴	۲۶,۸۳۶.۸	۵۹.۸	۲۷,۶۴۶.۲	۶۶.۴	۴۳,۵۴۴.۸	۳.۰	۵۷.۵	۶۲.۳
۲۰۵۱	نگهداری و تعمیرات جزئی ساختمان	۰.۱	۲۷.۴	۰.۱	۳۵.۸	۰.۰	۱۲.۰	۳۰.۷	-۶۶.۵	-۵۶.۲
۲۰۵۲	نگهداری و تعمیرات وسایل اداری	۰.۱	۲۴.۶	۰.۱	۴۰.۱	۰.۱	۳۷.۳	۶۳.۰	-۷.۰	۵۱.۶
۲۰۵۳	نگهداری و تعمیرات ماشین آلات	۰.۵	۲۲۹.۹	۰.۵	۲۱۵.۵	۰.۴	۳۳۳.۹	-۶.۳	۸.۵	۱.۷
۲۰۵۴	هزینه چاپ (اوراق، دفاتر، نشریات)	۰.۲	۷۶.۲	۰.۳	۱۴۶.۷	۰.۲	۱۰۲.۶	۹۲.۵	-۳۰.۱	۳۴.۶
۲۰۵۵	هزینه جشن، پذیرایی و سوگواری	۰.۱	۶۴.۰	۰.۲	۹۴.۰	۱.۱	۷۳۳.۷	۴۶.۹	۶۸۰.۵	۱۰۴۶.۴
۲۰۵۶	هزینه های آموزشی و مطالعات	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۷.۷	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۲۰۵۷	هزینه های بانکی (کارمزد حواله)	۰.۷	۰.۷	۱.۱	۱.۱	۱.۹	۱.۹	۵۷.۱	۷۲.۷	۱۷۱.۴
۲۰۵۸	حق جلسه، حق الترجمه، حق التدریس	۰.۳	۱۱۹.۰	۰.۴	۱۶۸.۲	۱.۹	۱,۲۶۶.۲	۴۱.۳	۶۵۲.۸	۹۶۴.۰
۲۰۵۹	سایر خدمات قراردادی	۰.۴	۱۵۶.۷	۰.۴	۱۷۰.۹	۷.۴	۴,۸۷۳.۲	۹.۱	۲۷۵۱.۵	۳۰۹.۹
۲۰۵۹۱	هزینه واگذاری خدمات شهری و اداری	۵۹.۸	۲۶,۷۹۹.۰	۵۸.۰	۲۶,۷۸۳.۹	۵۵.۳	۳۶,۷۸۳.۹	۲.۵	۳۵.۴	۳۸.۸

مأخذ: شهرداری منطقه یک تهران : اداره حسابداری

دنباله جدول (۱۰) - هزینه های جاری شهرداری منطقه یک تهران بر حسب برنامه در سالهای ۸۱-۱۳۷۹

کد	عنوان برنامه	سال ۱۳۷۹		سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۱		درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۰	درصد تغییرات ۱۳۸۰-۸۱	درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۱
		درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال			
۲۰۶۰۰	ماده ۶ - سوخت	۲.۹	۱,۲۶۱.۱	۱.۹	۸۶۴.۵	۳.۱	۲,۲۶۶.۴	-۳۱.۴	۱۳۴.۴	۶۰.۷
۲۰۶۱۰	سوخت دستگاههای حرارتی	-۰.۱	۳۴.۹	-۰.۱	۴۷.۰	-۰.۱	۵۵.۹	۳۴.۷	۱۸.۹	۶۰.۲
۲۰۶۲۰	سوخت ماشین آلات و وسایل نقلیه	۰.۳	۱۱۶.۰	۰.۳	۱۲۳.۹	۰.۲	۱۵۸.۰	۶.۸	۲۷.۵	۳۶.۲
۲۰۶۳۰	آب	۰.۸	۳۴۶.۰	۰.۴	۲۰۷.۶	۰.۹	۶۲۰.۵	-۴.۰	۱۹۸.۹	۷۹.۳
۲۰۶۴۰	برق	۱.۷	۷۶۴.۳	۱.۱	۴۸۶.۰	۱.۸	۱,۱۹۲.۰	-۳۶.۴	۱۴۵.۳	۵۶.۰
۲۰۷۰۰	ماده ۷ - مواد و لوازم مصرف شدنی	۱.۹	۸۲۵.۳	۲.۵	۱,۱۵۷.۱	۲.۳	۱,۵۰۴.۲	۴۰.۲	۳۰.۰	۸۲.۳
۲۰۷۱۰	خرید لوازم جزئی ساختمان	۰.۲	۷۷.۰	۰.۲	۹۱.۲	۰.۱	۷۳.۱	۱۸.۴	-۱۹.۸	-۵.۱
۲۰۷۲۰	خرید لوازم مصرفی اداری	-۰.۴	۱۹۲.۱	-۰.۴	۱۷۹.۵	۰.۵	۳۰۸.۳	-۶.۶	۷۱.۸	۶۰.۵
۲۰۷۳۰	لوازم یدکی ماشین آلات و وسایل نقلیه	-۰.۷	۳۲۶.۹	۱.۰	۴۶۳.۸	۱.۱	۷۰۶.۲	۴۱.۹	۵۲.۳	۱۱۶.۰
۲۰۷۴۰	لباس کارکنان و لوازم خواب	۰.۰	۸.۸	۰.۰	۸.۵	۰.۰	۶.۷	-۲.۴	-۲۱.۲	-۲۳.۹
۲۰۷۵۰	خرید بذر و نهال و لوازم باغبانی	۰.۰	۱۰.۳	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۲۰۷۶۰	لوازم نظیف	۰.۰	۱۰.۴	-۰.۱	۲۵.۹	۰.۰	۲۳.۲	۱۴۹.۰	-۱۰.۴	۱۳۳.۱
۲۰۷۷۰	لوازم آتش نشانی	۰.۰	۱.۰	۰.۰	۴.۳	۰.۰	۰.۰	۳۳.۰	۰.۰	۰.۰
۲۰۷۸۰	خرید تابلو و پلاک راهنما	۰.۰	۹.۲	۰.۰	۱۴.۶	۰.۰	۷.۵	۵۸.۷	-۴۸.۶	-۱۸.۵
۲۰۷۹۰	سایر مواد و لوازم مصرف شدنی	۰.۴	۱۶۱.۷	۰.۶	۲۷۷.۲	۰.۴	۲۵۶.۱	۶۸.۳	-۵.۹	۵۸.۴
۲۰۷۹۱	پذیرایی	-۰.۱	۲۷.۹	۰.۲	۹۷.۰	۰.۲	۱۲۲.۹	۲۴۷.۷	۲۶.۷	۳۴۰.۵
۳۰۰۰	فصل سوم - هزینه های سرمایه ای	۰.۹	۳۸۳.۶	۱.۰	۴۵۷.۴	۲.۷	۱,۷۲۲.۱	۱۹.۲	۲۸۷.۴	۲۶۲.۰
۳۰۸۰۰	ماده ۸ - هزینه های پیش بینی نشده	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۳۰۹۰۰	ماده ۹ - مطالعات برای ساختمان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۳۱۰۰۰	ماده ۱۰ - خرید زمین ساختمان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۲۲.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۳۱۱۰۰	حقوق انتقالی یا ارتقائی زمین	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۲۲.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰

مأخذ: شهرداری منطقه یک تهران - اداره حسابداری

دنباله جدول (۱۱) - هزینه های جاری شهرداری منطقه یک تهران بر حسب برنامه در سالهای ۱۳۷۹-۸۱

کد	عنوان برنامه	سال ۱۳۷۹		سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۱		درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۰	درصد تغییرات ۱۳۸۰-۸۱	درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۱
		درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال			
۳۱۱۰	ماده ۱۱ - ساختمان و تاسیسات	۰.۱	۳۳.۳	۰.۱	۵۵.۱	۰.۱	۴۰.۳	۶۵.۵	-۲۶.۹	۲۱.۰
۳۱۱۱	لحاحات، ایجاد و تکمیل ساختمان	۰.۱	۳۳.۳	۰.۱	۵۵.۱	۰.۱	۴۰.۳	۶۵.۵	-۲۶.۹	۲۱.۰
۳۱۲۰	ماده ۱۲ - ماشین آلات و تجهیزات عمده	۰.۲	۱۰۵.۳	۰.۵	۲۱۱.۸	۲.۵	۱,۶۳۹.۴	۱۰۱.۱	۶۷۴.۰	۱۴۵۶.۹
۳۱۲۱	خرید ماشین آلات و وسایل نقلیه	۰.۰	۰.۰	۰.۳	۱۲۰.۰	۱.۶	۱,۰۵۷.۰	۰.۰	۷۸۰.۸	۰.۰
۳۱۲۲	لوازم فنی و تجهیزات عمده اداری	۰.۲	۱۰۵.۳	۰.۲	۹۱.۸	۰.۹	۵۸۲.۴	-۱۲.۸	۵۳۴.۴	۴۵۳.۱
۳۱۳۰	ماده ۱۳ - کالاهای مصرف نشدنی	۰.۲	۸۴.۵	۰.۳	۱۱۸.۷	۰.۱	۶۷.۶	۴۰.۵	-۴۳.۰	-۲۰.۰
۳۱۳۱	لوازم مصرف نشدنی اداری	۰.۲	۸۱.۰	۰.۲	۱۱۵.۳	۰.۱	۴۹.۷	۴۲.۳	-۵۶.۹	-۳۸.۶
۳۱۳۲	حیوانات و نباتات	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۳۱۳۳	کتاب	۰.۰	۳.۵	۰.۰	۳.۴	۰.۰	۱۷.۹	-۲.۹	۴۲۶.۵	۴۱۱.۴
۳۱۴۰	ماده ۱۴ - مصالح ساختمانی و تاسیساتی	۰.۴	۱۶۰.۵	۰.۱	۴۹.۰	۰.۰	۲۴.۹	-۶۹.۵	-۴۹.۲	-۸۴.۵
۳۱۴۱	خرید مواد و مصالح ساختمانی	۰.۴	۱۶۰.۵	۰.۱	۴۹.۰	۰.۰	۲۴.۹	-۶۹.۵	-۴۹.۲	-۸۴.۵
۳۱۵۰	ماده ۱۵ - وام یا مشارکت	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۳۱۵۳	هزینه های متفرقه	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۰۰۰	فصل چهارم - هزینه های انتقالی	۴.۹	۲,۱۵۷.۹	۱۵.۲	۷,۲۱۶.۶	۷.۵	۴,۹۱۳.۰	۲۷۵.۴	-۳۰.۰	۱۷۷.۷
۴۱۶۰	ماده ۱۶ - کمک و پرداختها به بخش عمومی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۶۱	کمک به موسسات عام المنفعه	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۶۲	کمک به سازمان آتش نشانی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰

مأخذ: شهرداری منطقه یک تهران - اداره حسابداری

دنباله جدول (۱۲) - هزینه های جاری شهرداری منطقه یک تهران بر حسب برنامه در سالهای ۸۱-۱۳۷۹

کد	عنوان برنامه	سال ۱۳۷۹		سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۱		درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۱	درصد تغییرات ۱۳۸۰-۸۱	درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۰
		درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال			
۴۱۷۰۰	ماده ۱۷ - کمک و پرداختها به بخش خصوصی	۰.۳	۱۵۰.۹	-۰.۳	۱۵۰.۴	-۰.۲	۹۹.۴	-۳۴.۱	-۳۳.۹	-۰.۳
۴۱۷۱۰	کمک به موسسات خصوصی	۰.۳	۱۵۰.۹	۰.۳	۱۵۰.۴	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	-۰.۳
۴۱۷۲۰	کمک به افراد بی بضاعت	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۷۲۱	کمک هزینه ازدواج م جبهیزه	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۷۲۲	لطفاً جوایز و کمک هزینه تحصیلی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۷۲۳	کمک به مستمندان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۷۳۰	کفن و دفن اموات بلا صاحب	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۷۶۰	کمک به انجام ورزش	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۹۹.۴	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۸۰۰	ماده ۱۸ - بازپرداخت وام و اقساط	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۸۱۰	اقساط وام های دریافتی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۸۲۰	کارمزد وام	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۹۰۰	ماده ۱۹ - پرداختهای انتقالی به کارکنان	۰.۳	۱۱۴.۲	۰.۲	۹۱.۵	۰.۲	۱۸.۱	-۸۴.۲	-۸۰.۲	-۱۹.۹
۴۱۹۱۰	پرداخت به کارکنان غیر شاغل	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۹۲۰	حقوق وظیفه	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۹۳۰	پاداش پایان خدمت بازنشستگان	۰.۳	۱۱۴.۲	۰.۲	۹۱.۵	۰.۲	۱۸.۱	-۸۴.۲	-۸۰.۲	-۱۹.۹
۴۱۹۴۰	هزینه فوت شدگان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۹۵۰	کمک به بازماندگان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۱۹۶۰	کمک به صندوق بازنشستگی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۲۰۰۰	ماده ۲۰ - دیون و تعهدات	۴.۳	۱,۸۹۴.۶	۱۴.۷	۶,۷۷۹.۷	۷.۳	۴,۷۹۵.۴	۱۵۳.۴	-۲۹.۳	۲۵۸.۲
۴۲۰۱۰	دیون با محل	۰.۵	۲۰۰.۷	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۴۲۰۲۰	دیون بلا محل	۳.۹	۱,۶۹۳.۹	۱۴.۷	۶,۷۷۹.۷	۷.۳	۴,۷۹۵.۴	۱۸۳.۴	-۲۹.۳	۳۰۰.۷

ماخذ: شهرداری منطقه یک تهران - اداره حسابداری

جدول (۱۳) - هزینه های جاری شهرداری منطقه یک تهران بر حسب برنامه به قیمت های ثابت در سالهای ۸۱-۱۳۷۹

(به قیمت های ثابت سال ۱۳۷۶)

کد	عنوان برنامه	سال ۱۳۷۹	سال ۱۳۸۰	سال ۱۳۸۱	درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۱	درصد تغییرات ۱۳۸۰-۸۱	درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۱
		میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال			
۰۰۰۰	جمع کل	۲۷,۳۸۳	۲۵,۰۴۷	۳,۵۶۳	۱۱.۶	۲۲.۰	-۸.۵
۱۰۰۰	فصل اول - هزینه های پرسنلی	۳,۹۱۲	۴,۱۵۹	۴,۶۶۸	۱۹.۳	۱۲.۲	۶.۳
۱۰۱۰	ماده ۱ - حقوق، اجرت و دستمزد	۷۳۹	۶۱۰	۵۷۳	-۲۲.۴	-۶.۰	-۱۷.۵
۱۰۲۰	ماده ۲ - مزایا و کمکیها	۳,۱۷۳	۳,۵۴۹	۴,۰۹۵	۲۹.۰	۱۵.۴	۱۱.۹
۲۰۰۰	فصل دوم - هزینه های اداری	۲۱,۸۷۹	۱۶,۸۳۴	۲۲,۷۸۲	۴.۱	۳۵.۳	-۲۳.۱
۲۰۳۰	ماده ۳ - مأموریت، هزینه سفر، حمل و نقل	۶۲	۴۳	۴۴	-۲۹.۰	۳.۵	-۳۱.۵
۲۰۴۰	ماده ۴ - اجاره بها و کرایه	۳,۶۹۵	۷۱۲	۸۱۱	-۷۸.۰	۴.۰	-۸۰.۷
۲۰۵۰	ماده ۵ - خدمات قراردادی	۱۶,۸۱۵	۱۴,۹۸۴	۲۰,۲۸۲	۲۰.۶	۳۵.۴	-۱۰.۹
۲۰۶۰	ماده ۶ - سوخت	۷۹۰	۴۶۹	۹۴۴	۱۹.۴	۱۱.۴	-۴۰.۷
۲۰۷۰	ماده ۷ - مواد و لوازم مصرف شدنی	۵۱۷	۶۲۷	۷۰۱	۲۵.۵	۱۱.۷	۲۱.۳
۳۰۰۰	فصل سوم - هزینه های سرمایه ای	۲۴۰	۲۴۸	۸۲۵	۲۴۲.۴	۲۳۲.۹	۳.۱
۳۰۸۰	ماده ۸ - هزینه های پیش بینی نشده	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰۹۰	ماده ۹ - مطلقات برای ساختمان	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱۰۰	ماده ۱۰ - خرید زمین ساختمان	۰	۱۲	۰	۰	۰	۰
۳۱۱۰	ماده ۱۱ - ساختمان و تاسیسات	۲۱	۳۰	۱۹	-۱۰.۰	-۳۷.۱	۴۳.۱
۳۱۲۰	ماده ۱۲ - ماشین آلات و تجهیزات عمده	۶۶	۱۱۵	۷۶۴	۱۰۵۷.۳	۵۶۵.۲	۷۴.۰
۳۱۳۰	ماده ۱۳ - کالاهای مصرف شدنی	۵۲	۶۴	۳۱	-۴۰.۵	-۵۱.۱	۲۱.۵
۳۱۴۰	ماده ۱۴ - مصالح ساختمانی و تاسیساتی	۱۰۱	۲۷	۱۲	-۸۸.۵	-۵۶.۳	-۷۳.۶
۳۱۵۰	ماده ۱۵ - وام با مشارکت	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴۰۰۰	فصل چهارم - هزینه های انتقالی	۱,۳۵۲	۳,۸۰۶	۲,۷۸۸	۶۹.۲	-۳۹.۹	۱۸۱.۵
۴۱۶۰	ماده ۱۶ - کمک و پرداختها به بخش عمومی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴۱۷۰	ماده ۱۷ - کمک و پرداختها به بخش خصوصی	۹۵	۸۲	۴۶	-۵۱.۰	-۴۳.۲	-۱۳.۸
۴۱۸۰	ماده ۱۸ - بازپرداخت وام و اقساط	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴۱۹۰	ماده ۱۹ - پرداختهای انتقالی به کارکنان	۷۲	۵۰	۸	-۸۸.۲	-۸۳.۰	-۳۰.۷
۴۲۰۰	ماده ۲۰ - دیون و تعهدات	۱,۱۸۶	۳,۶۷۵	۲,۷۳۴	۸۸.۴	-۳۹.۲	۲۰۹.۹

ماخذ: شهرداری منطقه یک تهران - اداره حسابداری

• هزینه‌های جاری عمرانی شهرداری بر حسب برنامه

در سال ۱۳۸۱، شهرداری منطقه یک ۱۶۱'۵۶۷ میلیون ریال در امور عمرانی منطقه هزینه کرده است. این هزینه‌ها در مقایسه با سال پیش از آن رشد چشمگیر ۸۳ درصد را نشان می‌دهد، ولی نرخ تغییرات نسبت به دو سال پیش از آن ۱۸/۸ درصد بوده است. تغییرات چشمگیر در نرخ تغییرات هزینه‌های عمرانی شهرداری در این سال ۲/۵ برابر هزینه‌های جاری آن بوده است.

اعتبارات عمرانی شهرداری منطقه یک در سال ۱۳۸۱ در هفت برنامه عمرانی هزینه شده است. در میان این برنامه‌ها، سهم غالب و برتر به برنامه "برنامه‌ریزی توسعه شهری" اختصاص یافته که ۵۶ درصد از هزینه‌های عمرانی متعلق به آن است. این برنامه برای انجام مطالعات طرح‌های شهری ۹۰'۵۴۰ میلیون ریال از اعتبارات عمرانی شهرداری را هزینه کرده است. برنامه "بهبود عبور و مرور شهرها" ۳۱ درصد هزینه‌های عمرانی را داشته و از نظر سهم نسبی، دومین برنامه از مجموع برنامه‌های عمرانی است. این دو برنامه بیشترین سهم از اعتبارات عمرانی هزینه شده در سال ۱۳۸۱ را دارند و برنامه‌های عمرانی دیگر شهرداری سهم بالنسبه کمتری از اعتبارات هزینه شده را به خود اختصاص داده‌اند. در میان برنامه‌های عمرانی دیگر شهرداری، برنامه "بهبود محیط شهری" ۵/۸ درصد، برنامه "ایجاد و تأسیسات حفاظتی شهرها" و برنامه "ایجاد و توسعه تأسیسات شهری" ۲/۱ درصد از هزینه‌های عمرانی، کمترین سهم از توزیع منابع مالی برای اجرای برنامه‌های عمرانی شهر را در این سال داشته‌اند.

جدول (۴) - هزینه های عمرانی شهرداری منطقه یک تهران بر حسب برنامه در سالهای ۸۱-۱۳۷۹

کد	عنوان برنامه	سال ۱۳۷۹		سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۱		درصد تغییرات ۱۳۷۹-۸۰	درصد تغییرات ۱۳۸۰-۷۱	درصد تغییرات ۱۳۷۹-۷۱
		درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال			
۰۰	جمع کل	۱۰۰	۱۳۵,۹۵۴	۱۰۰	۸۸,۲۷۹	۱۰۰	۱۶۱,۵۶۷	-۳۵.۱	۷۳.۰	۱۸.۸
۳۰۱	برنامه برنامه ریزی توسعه شهری	۲.۰	۲,۶۶۲.۳	۰.۰	۰.۰	۵۶.۰	۹۰,۵۳۹.۷			۳۳۰۰.۸
۳۰۲	برنامه ایجاد و توسعه تاسیسات شهری	۰.۷	۹۱۰.۴	۷.۶	۲,۳۳۹.۰	۲.۱	۳,۳۸۶.۰	۱۵۶.۹	۴۴.۸	۷۱۸.۱
۳۰۳	برنامه بهبود عبور و مرور شهرها	۵.۰	۶,۷۴۵.۱	۴۴.۶	۳۷,۶۲۳.۸	۳۱.۰	۵۰,۱۰۵.۸	۴۵۷.۳	۳۳.۲	۵۴۶.۶
۳۰۵	برنامه ایجاد تاسیسات حفاظتی شهرها	۰.۸	۱,۰۸۱.۶	۱.۸	۱,۵۵۴.۴	۱.۳	۲,۰۳۰.۵	۸.۳	۳.۶	۸.۸۷
۳۰۶	برنامه بهبود محیط شهری	۱.۲	۱,۶۳۲.۰	۵.۰	۴,۴۱۵.۷	۵.۸	۹,۴۴۶.۹	۱۷۰.۶	۱۱۳.۹	۴۷۸.۹
۳۰۷	برنامه ایجاد سایر تاسیسات و تسهیلات شهری	۰.۰	۳۱۵.۵	۷.۴	۶,۵۶۵.۶	۲.۵	۴,۰۱۹.۳	۲۰۷۴.۲	-۲۸.۸	۱۳۶۵۹.۸
۳۰۸	برنامه ایجاد اماکن و فضاهای ورزشی تفریحی	۰.۰	۰.۰	۰.۳	۲۵۷.۲	۱.۳	۲,۰۳۹.۲		۶۹۸.۶	
۳۰۹	طرح های پیش بینی نشده	۹۰.۴	۱۲۲,۸۹۱.۲	۴۰.۲	۳۵,۵۲۳.۶	۰.۰	۰.۰	-۷۱.۱		

مآخذ: شهرداری منطقه یک تهران - اداره حسابداری

۳-۱- بررسی هزینه و درآمد شهرداری بر حسب نظام کدبندی مالی شهرداری

مقایسه درآمدها و هزینه‌های شهرداری منطقه یک نشان می‌دهد که همواره فاصله چشمگیری میان درآمدها و هزینه‌های شهرداری این منطقه وجود داشته و درآمدهای کسب شده کاملاً برتر از هزینه‌ها بوده است. این مقایسه که بر پایه آمارهای دوره ۱۱ ساله ۸۰-۱۳۷۰ انجام شده مشخص می‌کند نسبت هزینه‌های جاری به درآمدهای شهرداری که در آغاز دوره ۲۰/۶ درصد بوده، در پایان دوره به ۷/۶ درصد کاهش یافته است. این نسبت در سال ۱۳۷۶ در بالاترین اندازه خود (۲۲/۱ درصد) و در سال ۱۳۷۹ در پایین‌ترین حد ۶/۴ درصد بوده است. نسبت محاسبه شده برای سال‌های آخر این دوره گویای آن است که شکاف میان درآمدها و هزینه‌های جاری شهرداری در سال‌های پایان دوره بیشتر شده و درآمدها از روند افزایش بیشتری بهره برده‌اند. به بیان دیگر نسبت درآمدها به هزینه‌های جاری که در آغاز دوره ۴/۹ برابر بوده، در پایان دوره به ۱۳ برابر افزایش یافته است.

مقایسه درآمدها و مجموع هزینه‌های شهرداری - اعم از هزینه‌های جاری و عمرانی - نیز کاهش میان درآمدها و هزینه‌ها را آشکار می‌کند.

با در نظر گرفتن هزینه‌های عمرانی شهرداری، نسبت مجموع هزینه‌های شهرداری به درآمدهای آن در آغاز دوره ۴۷/۹ درصد و در پایان دوره ۲۷/۲ درصد محاسبه شده است که شدت گرفتن برتری درآمدها نسبت به هزینه‌ها را در دهه گذشته نشان می‌دهد. این روند با محاسبه نسبت درآمدها به مجموع هزینه‌های جاری و عمرانی نیز قابل مشاهده است. این نسبت در آغاز دوره ۲/۱ برابر و در پایان دوره ۳/۷ برابر بوده است که تأکیدی بر افزایش فاصله درآمدها و هزینه‌های شهرداری است.

از مقایسه درآمدها و هزینه‌های شهرداری منطقه یک دستگیر می‌شود مازاد درآمدهای این منطقه قابل توجه بوده و این مازاد به بیرون از منطقه اختصاص یافته است. این منطقه به دلیل امکانات درآمدزایی بالایی آن که عمدتاً ناشی از فروش تراکم بوده، توانسته منابع درآمدی سرشاری را فراهم کند که بخش عمده آن به شهرداری تهران انتقال یافته و در بیرون از منطقه یک به مصرف رسیده است. در واقع، منابع درآمدی منطقه یک فراتر از هزینه‌های معمول آن بوده و ظرفیت‌های اقتصادی آن با هدف تأمین نیازهای مناطق دیگر تهران مورد بهره‌برداری قرار گرفته است.

جدول (۱۵) - مقایسه درآمدها و هزینه‌های شهرداری منطقه یک شهر تهران در دوره ۸۰-۱۳۷۰

سال	درآمد (میلیون ریال)	هزینه‌های جاری (میلیون ریال)	جمع هزینه‌های عمرانی (میلیون ریال)	جمع هزینه‌ها (میلیون ریال)	سهم هزینه‌های جاری از کل هزینه (درصد)	سهم هزینه‌های عمرانی از کل هزینه (درصد)	نسبت هزینه‌های جاری به درآمد (درصد)
سال ۱۳۷۰	۲۴۸۸۸	۵۱۲۲	۶۸۰۷	۱۱۹۲۹	۴۲.۹	۵۷.۱	۲۰.۶
سال ۱۳۷۱	۴۲۶۰۰	۵۷۲۴	۵۳۲۶	۱۱۰۵۰	۵۱.۸	۴۸.۲	۱۳.۴
سال ۱۳۷۲	۵۶۳۹۰	۴۸۸۶	۱۸۳۱۹	۲۳۲۰۶	۲۱.۱	۷۸.۹	۸.۷
سال ۱۳۷۳	۷۴۵۲۷	۱۰۵۴۷	۱۳۹۶۰	۲۴۵۰۷	۴۳.۰	۵۷.۰	۱۴.۲
سال ۱۳۷۴	۱۹۵۵۷۸	۲۱۸۳۷	۴۰۷۲۵	۶۲۵۶۲	۳۴.۹	۶۵.۱	۱۱.۲
سال ۱۳۷۵	۳۱۸۶۳۷	۳۱۰۷۳	۹۳۶۹۷	۱۲۴۷۷۰	۲۴.۹	۷۵.۱	۹.۸
سال ۱۳۷۶	۱۴۶۵۳۷	۳۲۴۵۱	۵۶۶۰۳	۸۹۰۵۴	۳۶.۴	۶۳.۶	۲۲.۱
سال ۱۳۷۷	۱۹۹۶۹۹	۳۲۶۶۰	۲۴۸۱۳	۵۷۴۷۳	۵۶.۸	۴۳.۲	۱۶.۴
سال ۱۳۷۸	۳۱۵۵۵۳	۵۰۶۴۷	۹۷۲۷۹	۱۴۷۹۲۶	۳۴.۲	۶۵.۸	۱۶.۱
سال ۱۳۷۹	۶۸۴۹۱۱	۴۳۷۰۴	۱۳۵۹۵۴	۱۷۹۶۵۸	۲۴.۳	۷۵.۷	۶.۴
سال ۱۳۸۰	۷۱۶۲۸۸	۵۵۰۰۰	۱۴۰۰۰۰	۱۹۵۰۰۰	۲۸.۲	۷۱.۸	۷.۶

مأخذ: معاونت طرح و برنامه شهرداری منطقه یک شهر تهران - ۱۳۸۰

۲- تحليل عوامل مؤثر بر درآمد و هزینه شهرداری

۱-۲- بررسی هزینه و درآمد شهرداری بر حسب نظام کدبندی مالی شهرداری به قیمت‌های ثابت

بررسی هزینه‌ها و درآمدهای شهرداری بر حسب قیمت‌های ثابت با استفاده از شاخص‌های قیمت بانک مرکزی انجام شده است. شاخص مورد استفاده در این زمینه شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در شهر تهران بوده که سال پایه ۱۳۷۶ برای آن منظور شده است. تغییرات این شاخص در سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۰ به شرح زیر بوده است:

جدول شماره (۱۶)- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی شهر تهران در سالهای ۸۰-۱۳۷۵

سال	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
شاخص بها	۸۴/۸	۱۰۰	۱۱۶/۳	۱۳۸/۴	۱۵۹/۶	۱۸۴/۵

مأخذ: سالنامه آماری کشور - سال ۱۳۸۰ - مرکز آمار ایران

بر پایه شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی شهر تهران، هزینه‌های جاری شهرداری تهران در سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۰ تعدیل شده که نتایج آن در جدول پیوست ارائه شده است. تعدیل هزینه‌های جاری شهرداری برای کلیه اجزای آن طبق کدبندی مالی شهرداری محاسبه شده است. نتایج به دست آمده از محاسبه نشان می‌دهد هزینه‌های جاری شهرداری تهران در سال‌های پس از ۱۳۷۶ کاهش یافته است. این کاهش به دلیل حذف اثرات تغییرات قیمت‌ها بر هزینه‌های شهرداری صورت گرفته و علیرغم افزایش پیوسته هزینه‌های جاری در سال‌های دوره، محاسبات بر پایه قیمت‌های ثابت روندی کاملاً متفاوت و ناهمسو به دست داده است.

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی بیانگر افزایش سطح قیمت‌ها تا ۲/۲ برابر در یک دوره پنج ساله است. به این معنا که در طول این دوره شاخص بهای مورد نظر از رقم ۸۴/۸ به ۱۸۴/۵ افزایش یافته که ۱۱۸ درصد افزایش عمومی سطح قیمت‌ها را بازگو می‌کند.

هزینه‌های جاری شهرداری منطقه یک در طی یک دوره شش ساله به قیمت‌های ثابت، بالاترین رقم خود را در سال ۱۳۷۶ به دست آمده و پس از آن هزینه‌های واقعی کاهش یافته است. نرخ تغییرات هزینه‌های جاری شهرداری به قیمت‌های ثابت در سال‌های دوره مورد بررسی به ترتیب: ۱۵/۸، -۳۳/۸، ۳۰/۳، -۲۵/۲ و ۸/۹ درصد محاسبه شده است. نرخ تغییرات محاسبه شده، نوسانات

متعدد در هزینه‌های جاری شهرداری به قیمت‌های ثابت در طول این دوره را نشان می‌دهد که به صورت پیوسته ادامه داشته است. در دوره مورد بررسی، تغییرات کل هزینه‌های جاری شهرداری ۱۸/۶ درصد کاهش به قیمت‌های ثابت را ارائه می‌کند. از این رو در سال‌های پس از ۱۳۷۶، هزینه‌های جاری شهرداری علیرغم نوسانات و افت و خیزهایی که داشته است، به سطح هزینه‌های سال ۱۳۷۶ نرسیده و بر حسب قیمت‌های ثابت، پایین‌تر از آن بوده است.

محاسبات مشابه برای درآمدهای شهرداری نیز انجام شده و درآمدهای شهرداری در سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۰ بر پایه قیمت‌های ثابت تعدیل شده است. تعدیل درآمدهای شهرداری با استفاده از شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی نشان می‌دهد درآمدهای شهرداری از ۳۷۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۵ به ۳۸۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۰ افزایش یافته که ۳/۳ درصد رشد واقعی در کل دوره را به قیمت‌های ثابت ارائه می‌کند. تغییرات کل درآمدهای شهرداری با تغییرات کل هزینه‌های جاری شهرداری در طول این دوره که به قیمت‌های ثابت محاسبه شده، روندهای متفاوتی را نشان می‌دهد و در حالی که هزینه‌های جاری کاهش ۱۸/۶ درصدی در طول دوره را آشکار کرده است، درآمدهای شهرداری توانسته به رشد واقعی نسبی دست یابد.

آهنگ تغییرات درآمد شهرداری در سال‌های دوره مورد بررسی پرنوسان بوده و دامنه تغییرات آن در مقایسه با هزینه‌های جاری شهرداری بسیار گسترده‌تر بوده است. دامنه تغییرات سالانه بین ۶۱- درصد (سال ۱۳۷۶) و ۸۸/۲ درصد (سال ۱۳۷۹) نوسان داشته است. پایین‌ترین درآمد شهرداری به قیمت‌های ثابت برای سال ۱۳۷۶ محاسبه شده که ۱۴۷ میلیارد ریال بوده و بالاترین آن متعلق به سال ۱۳۷۹ با رقم ۴۲۹ میلیارد ریال است که حدود ۳ برابر آن می‌باشد. در سال‌های ۷۶ و ۷۹ درآمدهای شهرداری به قیمت‌های ثابت با کاهش و در سال‌های دیگر دوره با افزایش روبرو بوده است. تعدیل درآمدهای شهرداری به قیمت‌های ثابت گویای نوسانات و دامنه تغییرات گسترده‌ای است که آهنگ پرفراز و نشیب آن را آشکار می‌کند. محاسبه درآمدهای شهرداری به قیمت‌های ثابت برای اجزای درآمدها نیز در جدول پیوست انجام شده است. با توجه به بکارگیری شاخص بهای واحد برای همه اجزای درآمدی، ساختار درآمد شهرداری از نظر سهم نسبی انواع درآمدها، مشابه ساختار درآمدها به قیمت‌های جاری است.

جدول شماره (۱۷) - روند تغییرات درآمد شهرداری منطقه یک در دوره ۸۰-۱۳۷۵ به قیمت ثابت

۱۳۷۶-۱۰۰

شرح	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
درآمد (میلیون ریال)	۳۷۵۷۵۱	۱۴۶۵۷۳	۱۷۱۷۱۰	۲۲۸۰۰۱	۴۲۹۱۴۲	۳۸۸۲۳۱
درصد تغییر نسبت به سال گذشته	-	-۶۱	۱۷/۱	۳۲/۸	۸۸/۲	-۹/۵

مأخذ: ترازنامه هزینه‌های اعتباری - امور مالی شهرداری منطقه یک تهران

- سالنامه آماری کشور - ۱۳۸۰ مرکز آمار ایران

۲-۲- بررسی ارتباط بین سطح فعالیت‌های اقتصادی، درآمد خانوار و درآمد شهرداری

بررسی ساختار درآمدهای شهرداری برحسب نوع آنها در چند ساله اخیر نشان داده است که منبع اصلی تامین درآمد شهرداری در دهه اخیر و بویژه چند ساله پایانی دهه ۱۳۷۰، فروش تراکم بوده است. درآمدهای حاصل از فروش تراکم به حدی بوده است که منطقه یک را به یکی از درآمدزاترین مناطق شهرداری تهران تبدیل کرده و این نوع درآمد را به برجسته‌ترین درآمد شهرداری تهران تبدیل کرده است. درآمدهای حاصل از فروش تراکم همواره ارقام کلانی را در بودجه شهرداری نشان داده است و علیرغم کاهش سهم نسبی آن در ترکیب درآمدهای شهرداری، همواره مهمترین منبع درآمد و نقش غالب را داشته است. دومین منبع درآمدی شهرداری منطقه در طی این سالها منابع حاصل از عوارض بنا بوده است. این بخش از درآمدهای شهرداری منطقه در سه ساله آخر دهه ۱۳۷۰ روند افزایشی خود را با شتاب پیموده است و سهم از آن در این سه ساله از ۹/۷ درصد به ۲۵/۲ درصد رسیده است که بیانگر رشد بسیار چشمگیر این نوع درآمد است. مجموع این دو نوع درآمد تکیه‌گاه اصلی شهرداری در تامین منابع مالی مورد نیاز بوده است. سهم این دو نوع درآمد در سال ۱۳۷۹ تا حدود ۹۵ درصد کل درآمدهای منطقه نیز پیش رفته است گرچه در سال ۱۳۸۰ این نسبت به ۸۸/۴ درصد کاهش یافته است.

بررسی سهم این دو نوع درآمد نشان می‌دهد که به لحاظ نقش تعیین کننده آنها، هرگونه تبیینی درباره درآمد شهرداری و ارزیابی تاثیرات و تحولات آن می‌بایست برپایه این دو نوع درآمد و به ویژه فروش تراکم انجام شود. در زمینه ارتباط میان درآمدهای شهرداری و سطح فعالیت‌های اقتصادی کاملاً

روشن است که منابع اصلی درآمد شهرداری وابسته به فعالیت‌های بخش ساختمان و ساخت و ساز بناها بوده است. به بیان دیگر وجود تقاضای فزاینده برای بلندمرتبه‌سازی در این منطقه و رونق و تحرک فعالیت‌های ساختمانی بستر اصلی تامین درآمدهای شهرداری را فراهم کرده است. بنابراین بخش ساختمان و عوامل فعال آن که در منطقه حضور داشته و در فعالیت‌های ساخت و ساز مشارکت داشته‌اند - اعم از اینکه ساکن منطقه باشند یا نباشند - زمینه‌ساز کسب درآمد برای شهرداری و دستگاه‌های دیگر بوده‌اند، از این‌رو در میان کلیه فعالیت‌های اقتصادی موجود در منطقه، بخش ساختمان بیش از بخش‌های دیگر و به صورتی کاملاً برجسته و چشمگیر با ایجاد منابع درآمدی برای شهرداری ارتباط داشته است. با توجه به شرایط حاکم بر فضای فعالیت‌های اقتصادی منطقه، ارتباط معنی‌دار میان درآمدهای شهرداری و فعالیت‌های اقتصادی را در بخش ساختمان می‌توان مشاهده کرد. در منطقه یک علیرغم سکونت خانوارهای با درآمد سالانه بالاتر و شاغلان منتسب به گروه‌های ممتاز شغلی که وضعیت اقتصادی خانوارها را برتر از مناطق دیگر نشان می‌دهد، ارتباط مستقیم و مشخص بین درآمدهای اصلی شهرداری و درآمد خانوارها قابل تبیین نیست. به بیان دیگر می‌توان چنین ارزیابی کرد که منابع درآمدی اصلی شهرداری منطقه با ارزش‌های اقتصادی تولید شده در فعالیت‌های ساختمان - و عمدتاً مسکن - دارای ارتباط است و چنین ارتباط مستقیمی را در مورد خانوارها نمی‌توان استنتاج کرد هرچند که پیامدهای افزایش قیمت تمام شده مسکن که به سبب هزینه‌های به بار آمده برای آن به طور فزاینده رشد می‌کند، می‌بایست از جنبه مصرف و خریداران این کالاها که در اصل خانوارها هستند، ارزیابی شود.

۳-۲- بررسی اثربخشی هزینه‌های شهرداری و کارائی عملکرد شهرداری

درآمدهای شهرداری منطقه یک در دوره ۱۱ ساله ۸۰-۱۳۷۰ از ۲۵ میلیارد ریال به ۷۱۶ میلیارد ریال رسیده و ۲۹ برابر شده است. میانگین نرخ رشد سالانه درآمدهای شهرداری در طول این دوره ۴۰ درصد محاسبه شده ولی نرخ تغییرات سالانه درآمد دارای نوسانات پرحدامنه‌ای بوده که کمترین میزان افزایش مربوط به سال آخر دوره (۴/۶ درصد) و بیشترین آن متعلق به سال ۱۳۷۴ (۴/۱۶۲ درصد) است ضمن آنکه نرخ تغییرات سال ۱۳۷۹ (۱/۱۱۷ درصد) نیز بسیار قابل توجه است. در ترکیب درآمدهای شهرداری، درآمد حاصل از فروش تراکم سهم اصلی و غالب را دارد که در سال ۱۳۷۸ بالاترین سهم (۷۹ درصد) و در سال ۱۳۷۹ بیشترین ارزش (۵۰۲ میلیارد ریال) را به بار آورده است. عوارض زیربنا دومین گروه درآمدی در ترکیب درآمدهای شهرداری است که در آخرین سال،

۲۵/۲ درصد درآمدها از آن به دست آمده سات. این دو گروه در آخرین سال دوره جمعاً ۸۸/۴ درصد درآمدهای شهرداری را ایجاد کرده‌اند و سهم سایر درآمدهای شهرداری کلاً ۱۱/۶ درصد است که در میان آنها عوارض درآمد و نوسازی با ۳ درصد سهم بیشتری دارد. مجموع اقلام درآمدی تعریف شده برای شهرداری حدود ۱۰۴ قلم است که کمتر از ۳۰ قلم آنها توسط شهرداری منطقه یک دریافت می‌شود.

در طول همین دوره، هزینه‌های جاری شهرداری از ۵ میلیارد ریال به ۵۵ میلیارد ریال افزایش یافته و حدود ۱۱ برابر شده است. میانگین نرخ رشد سالانه هزینه‌های جاری در این مدت ۲۶/۸ درصد است ولی آهنگ تغییرات سالانه پرنوسان بوده که دامنه آن بین ۱۴/۶ - درصد (سال ۱۳۷۲) و ۱۱۶ درصد (سال ۱۳۷۳) است. در ترکیب هزینه‌های جاری شهرداری در آخرین سال، هزینه‌های خدمات شهری و فضای سبز بیشترین سهم را داشته (ترکیب به نیمی از هزینه‌ها) و پس از آن هزینه‌های نیروی انسانی (۳۴/۱ درصد) قرار دارد. در روند تغییرات ساختار هزینه‌های جاری شهرداری که پرنوسان بوده است، بر سهم هزینه‌های نیروی انسانی افزوده شده و سایر هزینه‌ها دارای کاهش سهم شده است. سهم هزینه‌های جاری از درآمدهای شهرداری که در آغاز دوره ۲۰/۶ درصد بوده و، در پایان دوره به ۷/۶ درصد که کاهش یافته و شکاف میان درآمد و هزینه‌های جاری را افزایش داده است. با در نظر گرفته هزینه‌های عمرانی شهرداری، مجموع هزینه‌های جاری و عمرانی شهرداری سهمی برابر ۷۴/۹ درصد از کل درآمدهای شهرداری در آغاز دوره داشته که در سال ۱۳۸۰ به ۲۷/۲ درصد کاهش یافته است. مازاد درآمدهای شهرداری منطقه یک نسبت به هزینه‌های آن در زمره منابعی است که در اختیار شهرداری تهران قرار گرفته و در بیرون از منطقه هزینه داشته است.

۳- آینده‌نگری روند هزینه شهرداری و پیش‌بینی امکانات تأمین درآمد

۳-۱- آینده‌نگری روند هزینه شهرداری براساس شاخص‌های موجود

بررسی روند تغییرات هزینه‌های جاری شهرداری برای دوره ۱۱ ساله ۸۰-۱۳۷۰ مشخص کرده است که میانگین نرخ رشد سالانه این هزینه‌ها ۲۶/۸ درصد بوده است ولی آهنگ تغییرات سالانه هزینه‌ها بسیار پرنوسان بوده و نظم مشخصی را نمی‌توان در این روند مشاهده کرد. علیرغم افزایش هزینه‌های جاری در طول دوره و حاکم بودن روند فزاینده هزینه‌ها، در برخی از سالهای این دوره کاهش هزینه‌ها نیز وجود داشته که برای دو سال در طول دوره روی داده است. آهنگ تغییرات سالانه هزینه‌های جاری به گونه‌ای است که دامنه گسترده‌ای (بین ۱۴/۶- و ۱۱۶ درصد) را در برمی‌گیرد. هزینه‌های جاری شهرداری گرچه روند افزایشی خود را در طول دوره حفظ کرده است ولی میانگین نرخ رشد سالانه آن پائین تر از نرخ مربوط به درآمدهای شهرداری بوده و همواره با آن فاصله داشته است (۲۶/۸ درصد در برابر ۴۰ درصد).

در روند تغییرات هزینه‌های عمرانی شهرداری نیز وضعیتی مشابه حاکم است به این ترتیب که علیرغم روند افزایشی در طول دوره که میانگین نرخ رشد سالانه ۳۵/۳ درصد را به دست می‌دهد، تغییرات سالانه آن بسیار پرنوسان بوده و دامنه گسترده‌ای (بین ۵۶/۲- و ۲۹۲ درصد) را پوشش می‌دهد. در روند تغییرات هزینه‌های عمرانی شهرداری نیز افت و خیزهای متعددی دیده می‌شود که بسیار چشمگیرتر از هزینه‌های جاری است. هزینه‌های عمرانی شهرداری در مقایسه با هزینه‌های جاری، دارای میانگین نرخ رشد سالانه بالاتر، برخوردار از افت و خیزهای بیشتر و دارای دامنه گسترده‌تر نوسانات سالانه بوده است. با اینحال میانگین نرخ رشد سالانه هزینه‌های عمرانی از نرخ مربوط به درآمدهای شهرداری پائین تر محاسبه شده است.

مطالعه روند تغییرات هزینه‌های جاری و عمرانی شهرداری نشان می‌دهد هیچگونه نظم و روند مشخص و هیچ‌گونه شاخص گویایی برای تبیین تغییرات سالانه این متغیرها وجود ندارد ولی آهنگ افزایش دوره‌ای را می‌توان در یک فرآیند زمانی برای هر دو متغیر مشاهده کرد. بنابراین با توجه به مشخصه‌های موجود و شرایط حاکم بر تغییرات این متغیرها نمی‌توان شاخص گویایی را برای تبیین این تغییرات معرفی کرد. آنچه می‌توان به طور مشخص‌تری بر آن تاکید کرد افزایش هزینه‌ها در یک فرآیند زمانی است که براساس یافته‌های بررسی‌های وضع موجود که با استفاده از داده‌های یک دوره بلند مدت به دست آمده است، می‌تواند به نرخ‌های میانگین رشد سالانه نزدیک باشد. افزایش هزینه‌های شهرداری در طول این فرآیند زمانی نیز ناشی از این ضرورت‌هاست:

- ۱- وجود پدیده تورم اقتصادی و افزایش قیمت‌ها در سال‌های مختلف
- ۲- نیازهای شهرداری در بهره‌گیری از نیروی انسانی متخصص و امکانات و منابع مورد نیاز برای اعمال مدیریت شهری که براساس افزایش سطح جمعیت و فعالیت منطقه روند فزاینده دارد.
- ۳- نیازهای عمرانی منطقه و ضرورت اختصاص منابع مالی برای نوسازی و بهسازی فضایی و کالبدی منطقه.

۳-۲- تحلیل امکانات تأمین درآمد براساس توان‌های اقتصادی و سیاست‌های کالبدی

در تحلیل امکانات تأمین درآمد بر اساس توان‌های اقتصادی، نخست قابلیت‌ها و تنگناهای وضع موجود جمع‌بندی شده و پس از آن بر اساس هدف‌گذاری، راهبردهای تأمین درآمد شهرداری بیان شده است:

قابلیت‌ها و پیامدهای مثبت (فرصت‌ها)

- به لحاظ قابلیت‌های اقتصادی منطقه یک از نظر فروش تراکم، روند رو به رشد تقاضا برای ساخت و ساز و سرمایه‌گذاری در مسکن و ساختمان، درآمدهای انبوهی را برای این منطقه به همراه آورده و این منطقه را به عنوان درآمدزاترین منطقه شهری تهران معرفی کرده است. در سال ۱۳۸۰ این منطقه با ۷۱۶ میلیارد ریال درآمد با فاصله‌ای آشکار نسبت به مناطق دیگر شهر تهران، در بالاترین سطح قرار گرفته است.
- روند افزایش درآمدهای شهرداری منطقه در دهه اخیر روندی پیوسته بوده است. در دوره ۱۱ ساله منتهی به سال ۱۳۸۰، میانگین نرخ رشد سالانه درآمدهای شهرداری ۴۰ درصد بوده که در زمره بالاترین نرخ‌های رشد درآمد است.
- درآمدهای انبوه و روزافزون منطقه یک از مهمترین منابع مالی شهرداری تهران بوده و این منطقه بیشترین سهم را در یافتن منابع مالی کلان شهر تهران به خود اختصاص داده است.
- منابع درآمدی منطقه یک که عمدتاً از فروش تراکم است، سبب دگرگونی در ساختار مالی شهرداری شده و با تأمین منابع مالی مورد نیاز شهرداری برای کارهای عمرانی و پیشی گرفتن از آن، شهرداری تهران را از وابستگی به بودجه عمومی کشور جدا کرده و این نهاد مدیریت شهری توانسته به استقلال مالی و بودجه‌ای دست یابد.

- هنوز از ظرفیت‌های درآمدزایی شهرداری تهران بهره‌برداری مناسب انجام نشده و در این منطقه تأمین درآمدها بر فروش تراکم پایه‌ریزی شده است در حالیکه ارقام درآمدی که برای شهرداری تعریف شده بسیار متنوع است و بیشتر این ارقام عملاً به کار گرفته نشده و درآمدی را نصیب شهرداری نکرده است.
- امکانات مالی شهرداری منطقه یک با تأمین هزینه‌های جاری و عمرانی، زمینه اجرای پروژه‌های عمرانی جدیدی را در محدوده شهری فراهم ساخته و در نوسازی و تغییرات کالبدی شهر نقش مؤثری ایفا کرده است. اجرای پروژه‌های گوناگون در زمینه بهسازی و گسترش شبکه ارتباطی، ایجاد تأسیسات زیربنایی و تجهیزات شهری، توسعه فضاها و اماکن عمومی، زیباسازی شهر و بهبود مبلمان شهری و... همه وابسته به منابع درآمدی است که در چند ساله اخیر مورد توجه قرار گرفته‌اند.

تنگناها و پیامدهای منفی (تهیدها)

- علیرغم وجود منابع درآمدی سرشار برای شهرداری منطقه یک، ساختار درآمد شهرداری ساختاری قطبی شده و متکی به درآمدهای حاصل از فروش تراکم است. سهم درآمدهای حاصل از فروش تراکم در مجموع درآمدهای شهرداری تا حد ۷۹ درصد نیز افزایش یافته است. این ویژگی، کسب درآمد از سوی شهرداری را آسیب‌پذیر کرده است به گونه‌ایکه در شرایط کنونی که توقف یا محدودیت فروش تراکم بسیار بحث‌انگیز شده، پیامدهای آن در منابع درآمدی شهرداری این منطقه بروز یافته و ظرفیت‌های تأمین مالی شهرداری را کاملاً آسیب‌پذیر کرده است. این در حالی است که انواع درآمدهای قابل دریافت از سوی شهرداری در ۱۰۴ قلم درآمدی تعریف شده که در شرایط کنونی کمتر از ۳۰ قلم درآمدی از این مجموعه برای شهرداری درآمدزایی دارد.
- بخش عمده از منابع مالی گردآوری شده از سوی شهرداری منطقه یک، از دسترس منطقه بیرون است و توسط شهرداری تهران در سایر مناطق شهری هزینه می‌شود. این منابع عمدتاً ناشی از فروش تراکم است که از سوی شهرداری تهران دریافت و به مصرف امور جاری و عمرانی شهری می‌رسد. در سال ۱۳۸۰، سهم هزینه‌های جاری شهرداری منطقه یک از کل درآمد ۷/۶ درصد و سهم هزینه‌های عمرانی ... درصد آن بوده است. مازاد درآمدها نسبت به هزینه‌ها، مجموع منابعی است که از منطقه خارج شده است.

اهداف

- افزایش درآمدهای شهرداری از طریق جستجوی منابع مالی جدید و پایدار برای شهرداری
- بهبود ساختار مالی شهرداری از طریق ایجاد تنوع در منابع درآمدی متناسب با عملکرد و خدمات قابل ارائه توسط مدیریت شهری
- بهبود وضعیت مالی شهرداری از طریق کنترل و کاهش هزینه‌های جاری و عمرانی شهرداری و افزایش کارایی و بازدهی نظام مدیریت شهری

راهبردها

- علیرغم وجود منابع درآمدی سرشار که در سال‌های گذشته از سوی شهرداری منطقه یک گردآوری شده و این منطقه را به درآمدزاترین منطقه شهرداری تبدیل کرده است، برای بهبود ساختار وضعیت درآمدها و هزینه‌های شهرداری اصول زیر به عنوان اهداف اصلی می‌بایست به طور عملی به کار بسته شود:

۱- جستجوی منابع مالی پایدار: مدیریت شهری و نوسازی و بهسازی بافت و پیکره شهری و ساماندهی فعالیت‌ها و امور اجتماعی یک محدوده شهری، فرآیندی پیوسته و پایدار است که با گذشت زمان از پیچیدگی و ظرافت بیشتری برخوردار می‌شود. بنابراین تأمین منابع مورد نیاز این فرآیند نیازمند جستجوی درآمدهای پایدار است. درآمدهای موقتی هرچند هم که قابل توجه و چشمگیر باشد، راهکار اقتصادی اصولی برای این فرآیند نخواهد بود و می‌بایست در این زمینه تجدید نظر بنیادین انجام شود.

۲- تکیه بر درآمدهای عملیاتی و ضابطه‌مند کردن درآمدها: از نظر ساختاری، ارتباط میان درآمدهای شهرداری و خدمات ارائه شده از سوی آن می‌بایست تقویت شود. به بیان دیگر شهرداری می‌تواند در برابر خدمات گوناگونی که ارائه می‌کند (و در شرایط کنونی به ازای ارائه برخی از این خدمات از جمله گردآوری زباله و ایجاد فضای سبز درآمد مشخصی را دریافت نمی‌کند)، منابع درآمدی کسب کند. این اصل از یک سو بهبود ساختار درآمدهای شهرداری را در پی خواهد داشت و از سوی دیگر از ایجاد فشار مالی و اقتصادی و افزایش تورم در اقتصاد شهری جلوگیری خواهد کرد. نمونه بارز عدول از این اصل درآمدهای فروش تراکم است که رابطه منطقی با ارائه خدمات از سوی شهرداری نداشته و در سال‌های اخیر به افزایش نرخ تورم در بازار مسکن و ساختمان منجر شده است.

۳- ایجاد تنوع در درآمدها: همچنان که اشاره شد، بسیاری از اقلام درآمدی که برای شهرداری در نظر گرفته شده است، هیچگونه درآمدی را نصیب این سازمان نمی‌کند حال آنکه این اقلام درآمدی از ظرفیت‌های مالی شهرداری به شمار می‌رود و می‌تواند با ایجاد تنوع در درآمدها، از بروز تنگناها و نارسایی‌های مالی در شرایطی که برخی از درآمدها با کاهش روبرو می‌شوند، جلوگیری کند. از آنجاکه دریافت عوارض از سوی شهرداری بر حسب نوع عوارض دریافتی و درآمدها منوط به تصویب مجلس، هیئت وزیران یا شورای شهر تهران می‌باشد، در این زمینه می‌بایست مطالعه کارشناسی ویژه‌ای انجام شود. چنین مطالعه‌ای خود موضوع پروژه مطالعاتی ویژه‌ای است که می‌بایست برای همه مناطق شهر تهران صورت گیرد.

۴- کاهش هزینه‌ها: یکی از راهکارهای بهبود وضعیت مالی هر سازمان و مؤسسه‌ای، کاهش هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای است. آنچه که در سال‌های اخیر در مجموعه مدیریت بخش عمومی در کشور مورد تاکید قرار گرفته است، ایجاد و افزایش منابع درآمدی است در حالی که حذف هزینه‌های غیرضرور در امور اداری و عملیاتی یکی از زمینه‌های اصلی در بهبود ساختارهای مالی است. شهرداری‌ها نیز از این اصل مستثنی نیستند و می‌بایست مطالعه کارشناسی دقیقی در باره اجزای هزینه‌های آنها صورت گیرد. افزایش کارایی و بازدهی سازمان مدیریت شهری از طریق کاهش نیروی انسانی و افزایش سطح فنی و تخصصی آن، کاهش زمان اجرای پروژه‌های عمرانی که با طولانی شدن آنها بر هزینه‌های آن افزوده می‌شود، حذف هزینه‌های غیرضرور اداری و اجرایی مهمترین زمینه‌هایی هستند که در اجرای این اصل می‌بایست مد نظر قرار گیرند.

زمینه	مشکلات	مکان	محدودیت	تهدید	پتانسیل‌ها	مکان	امکان	فرصت
مالیه	<ul style="list-style-type: none"> • تکیه گاه اصلی در آمد شهرداری بر اساس فروش تراکم با نسبت متوسط (۸۸/۳ درصد، ۹۴/۷ و ۸۸/۳ در ۳ سال منتهی به ۱۳۸۰) • افزایش ۱۰ برابری هزینه‌های جاری شهرداری در طول دهه منتهی به ۸۰ • حدود ۹۰ درصد از درآمدهای شهرداری بستگی به ساخت و ساز است (فروش تراکم و عوارض زیربنا) • وجود نیروی انسانی مازاد بر چارت تشکیلاتی مصوب شهرداری (۱۳۷ نفر نیروی مازاد وجود دارد). • نیروی انسانی شاغل در معاونت حمل و نقل و فرهنگی - هنری اندک است (۴/۳ درصد) • بیش از ۲/۳ کارکنان شهرداری (معادل ۷۶ درصد) دارای تحصیلات کمتر از دیپلم می‌باشد. علیرغم وجود ۳۶ درصد کارکنان در معاونت خدمات شهری و فضای سبز (مشاغل کارگری) 		×	×	<ul style="list-style-type: none"> • افزایش ۳۰ برابری درآمد شهرداری در طول دهه (۸۰- ۱۳۷۰) [از ۲۴/۸ میلیارد ریال به ۷۱۶ میلیارد ریال] • افزایش میزان درآمد ناشی از عوارض زیربنا از ۹/۷ درصد به ۲۱/۵ درصد (سال ۱۳۷۹) • تراز مثبت درآمد به هزینه شهرداری در دهه منتهی به ۸۰ (خصوصاً در سال‌های منتهی به ۸۰) • توان درآمدزایی بالای شهرداری و مازاد قابل انتقال به سایر مناطق شهرداری تهران 		×	×
				×			×	
				×			×	
				×			×	

اهداف، راهبردها و راهکارهای مالیة شهری:

اهداف و راهبردها
<ul style="list-style-type: none"> • افزایش درآمدهای شهرداری از طریق جستجوی منابع مالی جدید و پایدار • بهبود ساختار وضعیت مالی شهرداری

اقدامات	راهکارها	زمینه
<ul style="list-style-type: none"> • اقدامات قانونی برای وضع عوارض جدید به جای تراکم • حذف نیروی انسانی مازاد • تعیین ضرایب فزاینده برای برخی عوارض به طور سالانه 	<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد تنوع در منابع درآمدی متناسب با عملکرد خدمات قابل ارائه توسط مدیریت شهری • کنترل و کاهش هزینه‌های جاری و عمرانی شهرداری • اجرای قوانین پیش بینی شده موجود برای اخذ عوارض جدید شهری • کاهش هزینه‌های جاری با نظارت بر چگونگی مصرف منابع مالی 	مالیه شهری